

מפתח העניינים

פרק אלו מציאות - חלק ב'

מדף כ"ח

מהדורת תשפ"ד

1. כז. מתני' אף השמלה
2. תנו רבנן אשר תאבד
3. כז: סימנים דאורייתא או דרבנן
4. כז: כח. אמר רבא אם תימצי לומר
5. כח. כח: מתני' ועד מתי חייב להכריז
6. כח: מתני' אמר את האבדה
7. מתני' כל דבר שעושה ואוכל
8. כט.: מה יהא בדמים
9. מתני' מצא ספרים
10. ל. שוטחה לצורכה
11. כלי כסף
12. מצא שק או קופה
13. ל: אמר רבה הכישה חייב בה
14. מתני' איזו היא אבדה
15. מצא חמור או פרה
16. החזירה וברחה
17. סיכום מה לומדים מכפל הלשון
18. סיכום הדינים הנלמדים מהמילות
הכפולות (עם שאלות רשות)
19. היה בטל מן הסלע
20. סיכום דיני המשנה מצאה ברפת וכו'
21. סוגיא דצער בעלי חיים
22. סיכום הסוגיא דצער בעלי חיים
23. אבידתו ואבידת אביו
24. סיכום פרק אלו מציאות

להשיג קובץ זה ללא תשלום

יש לפנות בטלפון 053-318-7750, או במייל - s0533187750@gmail.com

לעת עתה יצאו לאור בס"ד

על הפרקים:

ארבעה אבות, כיצד הרגל, הכונס

אלו מציאות, המפקיד, השואל והבית והעליה.

כמו"כ ניתן להשיג חוברות על חומשים: במדבר, דברים.

בבא מציעא דף כ"ז ע"א

פסוקי פרשת השבת אבידה (דברים כ"ב)

לא תראה את שור אחיך או את שני נדחים והתעלמת מהם השוב תשיבם לאחיה	ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוף ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אותו והשבתו לו	וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה 'לכל אבדת אחיך' אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם
---	---	---

מתני' אף השמלה היתה בכלל כל אלו, בכלל מה היתה כלולה "שמלה" (גמ')
ולמה יצאת, פרש _____ והיכן נכתבה (רש"י) _____
כדי להקיש אליה, אל מה _____ ומה מקישים לה _____
לומר לך, מה שמלה מיוחדת בכך שיש בה סימנים ויש לה תובעין, וחייבה התורה להכריז עליה
מדוע פשוט ששמלה: יש לה סימנים (רש"י) _____ ושיש לה תובעים (שם) _____
אף כל דבר שדומה לשמלה בכך שיש בו סימנים ויש לו תובעין, חייב להכריז, משא"כ דבר שאין לו תובעין, אינו חייב
להכריז, איזו אבידה "אין לה תובעין" (רש"י) _____
שים לב: שמהמילה "לשמלתו" לומדים שייאוש קונה באבידה.

גמ' שואלת הגמ', מאי 'בכלל כל אלו', אמר רבא, בכלל "כל אבדת אחיך"
אמר רבא, למה לי דכתב רחמנא 1. "שור" 2. "חמור" 3. "שה" 4. "ושמלה"
היכן כתוב בפרשת השבת אבידה "שור" (רש"י) _____
"חמור" (שם) _____ "שה" (שם) _____ "ושמלה" (שם) _____
משיב רבא, צריכי, דאי כתב רחמנא רק "ושמלה" הוה אמינא, הני מילי, שמה _____
דוקא בעדים דגופה וסימנים דגופה, דהיינו שאינו חייב להחזיר אבידה, אלא אם יש עדים או סימנים בגוף האבידה
אבל להחזיר חמור, בעדים דאוכף וסימנים דאוכף, אימא לא מהדרינן ליה, את מה שלא יחזיר _____
וכדי שלא תאמר כן, כתב רחמנא "חמור", ולומדים מן היתור ד"חמור", דאפילו את החמור מחזירים בסימני האוכף
סכס, יש לבעלים סימנים או עדים על האוכף ולא על גוף החמור, מה היה צריך להחזיר לו
אם לא היה כתוב "חמור" _____ ועכשיו שכתוב "חמור" _____
ממשיך רבא: "שור" ו"שה" דכתב רחמנא למה לי
"שור" בא ללמדנו, דאפילו לגיזת זנבו (השיער שבסוף הזנב), שלמי זה שייך _____
מה ההו"א לומר דאינו חייב להחזירו (נמוקי יוסף) _____
ומדוע לפי האמת חייב להחזירו אע"פ שאין בו שוה פרוטה (שם) _____
ו"שה" בא ללמדנו, לגיזותיו (צמרו), שאם גזזה המוצא, חייב להחזיר את הגיזות לבעלים
מקשה הגמ', ולכתוב רחמנא רק "שור" דאפילו לגיזת זנבו שחייב להחזיר לבעלים, וכ"ש שה לגיזותיו
מדוע פשוט יותר שחייב להחזיר את גיזות השה מאשר את גיזת זנב השור _____
אלא אמר רבא, שאין אנו יודעים מה בא "שה" ללמדנו, ואכן "חמור" דבור לר' יהודה, ו"שה" דאבידה לדברי הכל,
קשיא, פרש: "חמור דבור לר' יהודה" (רש"י) _____
"יושה דאבידה לדברי הכל" _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

שואלת הגמ', ואימא דהיתור ד"שה", לגללים של הבהמה שנמצאה, הוא דאתא

אם נדרוש כך, למי יהיו הגללים _____
 מדוע לא נלמד שחייב להחזיר גללים מהא שחייב להחזיר גיזת זנבו (רש"י) _____
 מתרצת הגמ', גללים, הבעלים אפקורי מפקיר להו, למי הוא מפקירם (רש"י) _____

סיכום דין הגיזות והגללים של אבידה

למי הם שייכים	סדר לפי סדר חשיבותם גיזת זנב השור, גיזת השה, גללים	
		1.
		2.
		3.

שואלת הגמ', ודילמא "שה" לסימנין הוא דאתא, ללמדנו שמחזירין אבידה בסימנין

דאיבעיא לן הא דמחזירין אבידה על פי סימנין, האם הוא דין דאורייתא או דרבנן

והרי אפשר לפשוט את האיבעיא, ולומר דלכן כתב רחמנא "שה" ללמדנו דאפילו בסימנין מהדרינן את האבידה לבעלים,

וסימנין דאורייתא

משיבה הגמ', אמרי, מדקתני להו תנא דמשנתנו לסימנין גבי שמלה, דקתני "מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנין ויש

לה תובעין, חייב להכריז, אף כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעין, חייב להכריז" ולא למד זאת מ"שה"

שמע מינה ד"שה" לאו לסימנין הוא דאתא.

סיכום השקו"ט על הלימוד מ"שה"

ומדוע אי אפשר לומר כן	בשלב זה מה רצתה הגמ' שנלמד מ"שה"	
		ו"שה" לגיזותיו
		ואימא לגללים הוא דאתא
		ודילמא לסימנין הוא דאתא

סכס, מה לומדים מ :

"שזר" _____
 "תמור" _____
 "שה" _____
 "שמלה" _____

בבא מציעא דף כ"ז ע"א

הקדמה: לעיל הביאה הגמ' את דברי רבא שמפרש מדוע הוצרכה התורה לכתוב, "שור" "חמור" "שה" "שמלה". עכשיו מביאה הגמ' ברייתא שדנה מה לומדים מהמשך הפסוק "אשר תאבד ממנו ומצאתה", שגם זה נראה מיותר.

□ □ □ □ □

תנו רבנן, כתוב בפרשת השבת אבידה "אשר תאבד ממנו ומצאתה"

תנא קמא דורש מ"אשר תאבד", **פרט** (למעט) **לאבידה שאין בה שוה פרוטה**, שמה דינה _____
ר' יהודה אומר, מ"ומצאתה" לומדים **פרט לאבידה שאין בה שוה פרוטה**, ולא מ"אשר תאבד"

סיכום דין אבידה שאין בה שוה פרוטה

ואין משמע כן בפסוק (רש"י)	ומנליה	האם חייב בהשבתה	
			לפי תנא קמא
			לפי ר' יהודה

שואלת הגמ', **מאי בינייהו**, מה הנפק מ"לדינא בין ת"ק שלומד מ"אשר תאבד", לר' יהודה שלומד זאת מ"ומצאתה"

אמר אביי, שאכן אין נפק מ"לדינא, אלא **משמעות דורשין איכא בינייהו**

פרש "משמעות דורשין" _____

מר (ת"ק) **נפקא ליה** (יוצא לו דין זה) מ"אשר תאבד", **ומר** (ר' יהודה) **נפקא ליה מ"ומצאתה"**

שואלת הגמ', **ולמאן דנפקא ליה מ"אשר תאבד"** (ת"ק), **האי "ומצאתה" מאי עביד ליה** (מה הוא לומד מזה)

משיבה הגמ', **ההוא** ("ומצאתה") **מיבעי ליה** (נצרך) **לכדרבנאי**, **דאמר רבנאי**, **"ומצאתה" דאתאי לידיה** (של המוצא)

משמע, ובא לומר דהפטור להחזיר אבידת גוי הנלמד מ"אחיקה", הוא אפילו אם האבידה כבר באה ליד המוצא.

ביאור הדרשה של רבנאי:

מאיזו מילה בפסוק לומדים שאין חייבים להחזיר אבידת גוי _____

האם הפטור הוא גם לאחר שבאת האבידה לידו: ללא דרשת רבנאי _____ לפי מה שדרש רבנאי _____

מהיכן למד זאת _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

שואלת הגמ', ולמאן דנפקא ליה דאבידה שאין בה שוה פרוטה אינו חייב להחזירה מ"ומצאתה" (ר' יהודה)

האי "אֶשֶׁר תֹּאבֵד" מאי עביד ליה

משיבה הגמ', מבעי ליה לכדרכי יוחנן, דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי, מניין לאבידה שֶשֶׁטְפָה נהר שהיא מותרת, שנאמר "כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדֹת אֲחִידָאֵךְ אֶשֶׁר תֹּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצֵּאתָהּ"

מלמד שחייב השבת אבידה הוא, במי (באבידה) שאבודה רק הימנו (מבעליה), אך ומצויה אצל כל אדם, יצתה זו (אבידה ששטפה נהר) שאבודה הימנו ואינה מצויה אצל כל אדם

פרש "אבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם" _____
 האם אבידה ששטפה נהר מצויה אצל כל אדם _____
 ומאיזו מילה למד ר' יוחנן שהיא מותרת _____
 ומדוע כתב "אֶשֶׁר תֹּאבֵד" (רש"י) _____

שואלת הגמ', ואידך (ר' יהודה), הא דרבנאי מנא ליה, משיבה הגמ', נפקא ליה מ"ומצאתה"

מאיזה חלק מהמילה למד זאת (רש"י) _____ ומה משמעו (שם) _____

שואלת הגמ', ואידך (ת"ק), הא דר' יוחנן מנא ליה, משיבה הגמ', נפקא ליה מהמילה "מִמֶּנּוּ"

שואלת הגמ', ואידך (ר"י), פירוש, מאחר שאפשר ללמוד דינו דר' יוחנן מ"מִמֶּנּוּ" לבד, לאיזה צורך נכתב "אֶשֶׁר תֹּאבֵד"

משיבה הגמ', "מִמֶּנּוּ" לבד לא משמע ליה לדרוש, ולכן הוצרכה התורה לכתוב גם "אֶשֶׁר תֹּאבֵד"

סיכום השקו"ט לפרש מה לומדים מ"אשר תאבד ממנו ומצאתה" לפי תנא קמא ולפי ר' יהודה

על איזה תנא השאלה	באר את השאלה	ומה משיבה הגמ'
ולמאן דנפקא ליה מ"אשר תאבד" וכו'		
ולמאן דנפקא ליה מ"ומצאתה" וכו'		
ואידך, הא דרבנאי מנא ליה		
ואידך, הא דרבי יוחנן מנא ליה		
ואידך (בתרא)		

סיכום הלימודים מ"אשר תאבד ממנו ומצאתה"

מה לומדים	לפי תנא קמא	לפי רבי יהודה
מ"אשר תאבד ממנו"	"אשר תאבד"	
	"ממנו"	
מ"ומצאתה"		"ומצאתה"
		"ו" של ומצאתה"

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"א

רבא אמר, על מי בא רבא לחלוק _____
 שמה סובר אביי _____
 פרוטה שהוזלה איכא בינייהו (בין תנא קמא ור' יהודה)
 מאן דאמר מ"אָשֶׁר תֵּאבֹד" (תנא קמא), איכא חיוב להחזירה, אע"פ שעכשיו אין בה שוה פרוטה
 ומאן דאמר מ"וּמְצָאֶתָּה" (ר' יהודה), ליכא חיוב להחזירה, מדוע _____
 מקשה הגמ', ולמאן דאמר "אָשֶׁר תֵּאבֹד", הא בעינן "וּמְצָאֶתָּה" וליכא
 ולכן מה צריך להיות הדין גם לת"ק _____
 אלא כך נפרש את המחלוקת
 פרוטה שהוקרה איכא בינייהו, מאן דאמר "וּמְצָאֶתָּה" איכא, ומאן דאמר "אָשֶׁר תֵּאבֹד" ליכא
 מקשה הגמ' גם על פירוש זה, ולמאן דאמר "וּמְצָאֶתָּה", הא בעינן "אָשֶׁר תֵּאבֹד" וליכא, וא"כ לכו"ע צריך להיות פטור
 אלא כך נפרש, פרוטה שהוזלה, וחזרה והוקרה (ע"פ גירסת הב"ח), איכא בינייהו
 מאן דאמר מ"אָשֶׁר תֵּאבֹד" איכא חיוב להחזירה, מדוע _____
 ומאן דאמר "וּמְצָאֶתָּה" בעינן דאית בה שיעור מציאה (שוה פרוטה), משעת אבידה ועד שעת מציאה
 שמה הדין במקרה זה לפי דבריו _____
 סכס: האם יש נפק"מ לדינא בין ת"ק לר' יהודה: לפי אביי _____ לפי רבא _____

סיכום שקו"ט לפרש הנפק"מ בין ת"ק לר' יהודה אליבא דרבא

	האם הייתה האבידה שוה פרוטה		לפי ההו"א: האם חייב להחזירה		אין נדחה מהלך זה	לפי המסקנא: האם חייב להחזירה	
	בשעת אבידה	בשעת מציאה	לתנא קמא	לרבי יהודה		לתנא קמא	לרבי יהודה
פרוטה שהוזלה							
פרוטה שהוקרה							
פרוטה שהוזלה וחזרה והוקרה			*****	*****	*****		

לפניך ארבעה מימרות מסוגייתנו. כל אחד מהם מלמד על מקרה שבו אין חיוב להחזיר אבידה אע"פ שיש בה סימן. מה המקרה שלומדים מ:

- א. "מה 'שמלה' מיוחדת שיש בה סימנין ויש לה תובעין" _____
- ב. "'אָשֶׁר תֵּאבֹד' פרט לאבידה וכו' ר"י אומר 'וּמְצָאֶתָּה' פרט לאבידה וכו'" _____
- ג. "כִּן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אֲחִיךָ" _____
- ד. "מי שאבודה הימנו ומצויה אצל כל אדם, יצתה זו וכו'" _____

בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

סוגית סימנין דאורייתא או דרבנן

הקדמה לאיבעיא "סימנין דאורייתא או דרבנן"

ישנם שלושה סוגי סימנין:

- סימנין מובהקים:** כגון, שטר שיש בו נקב בצד אות פלונית, בזה אין ספק שאף מדאורייתא מחזירין אבידה על פי סימנין כאלו (אפילו לפי הצד שסימנים דרבנן).
- סימנין בינונים:** כגון, מידת ארכו ומדת רחבו של בגד או משקלו, על סימנים כאלו מסתפקת הגמ' אם הם מועילים מדאורייתא או רק מדרבנן.
- סימנין גרועים:** כגון, צבע הבגד אם אדום הוא או לבן, אם הוא ארוך או גוך, באלו אף מדרבנן אין מחזירין.

איבעיא להו, מה שמחזירין אבידה על פי **סימנין**, האם הוא מדאורייתא או רק מדרבנן

שואלת הגמ', **מאי נפקא מינה** אם סימנים דאורייתא או דרבנן

משיבה הגמ', נפק"מ האם אפשר **לאהדורי** (להחזיר) **גט אשה** שנאבד, **בסימנים**

אי אמרת סימנים דאורייתא מהדרינן, **ואי אמרת דרבנן** אין מחזירין, משום **דכי עבוד רבנן תקנתא** להחזיר בסימנים, זה רק **בממונא, אבל באיסורא** (כמו גט אשה) **לא עבוד רבנן תקנתא**, שאין כח בידם לעקור איסור תורה.

ומדוע בדיני ממונות הם יכולים לעשות תקנה (רש"י) _____

סכס, לגבי מה יש נפק"מ אם סימנים הם מדאורייתא או מדרבנן _____

לפי איזה צד מחזירין _____ ולפי איזה צד אין מחזירין _____

ת"ש, ממה ששינינו במשנתנו, **אף השמלה היתה בכלל כל אלו** ("כָּל אֲבֵדֶת אֶחָיָה") **ולמה יצאת, להקיש אליה** את שאר האבידות, **ולומר לך, מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעין, חייב להכריז, אף כל דבר** שדומה לשמלה,

בכך **שיש לו סימנין ויש לו תובעין** ג"כ **חייב להכריז**, מה מוכיחה הגמ' מזה _____

באר את ההוכחה _____

דוחה הגמ', דאפשר לומר סימנים דרבנן

ותנא דמשנתנו, **תובעין אצטריכא ליה, סימנין כדי נסבא** (בחינם נקט), דהיינו מה שלמד התנא שמחזירין אבידה ע"פ סימנים מ"שמלה", אינו נלמד מהפסוק, אלא אסמכתא בעלמא, ועיקר הלימוד מ"שמלה" הוא רק לענין אבידה שיש לה תובעין.

סכס, מה לומדים מ"שמלה": **לפי הבנת הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____**

תא שמע, מדברי *רבא לעיל, דאמר דמהמילה **"חמור"** לומדים, שמחזירים חמור **בסימני אוכף**

לאיזה צד מביאה הגמ' הוכחה מדברי רבא אלו _____

דוחה הגמ', **אימא** שמה שלומדים מהפסוק שמחזירים החמור, היינו **"בעדי אוכף"** ולא בסימני אוכף.

הערה: לפי הדיחוי שסימנים לאו דאורייתא, מה שהעדים מעידים על האוכף, הוא ע"י טביעות עין ולא ע"י סימנין (ע"פ רש"י).

סכס, הא דאמר רבא שמחזירין חמור בסימני אוכף, כיצד הוא מוכיח שהאוכף שלו :

לפי הבנת הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

* מה שכתבנו שהוא דברי רבא, הוא ע"פ רש"י, אבל תוס' כתבו שזו ברייתא.

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

תא שמע ממה דתני בברייתא, בפרשת השבת אבידה כתוב **"וְהָיָה עִמָּךְ (האבידה) עַד דְּרִשׁ אַחִיךָ אוֹתוֹ"** מבארת הברייתא, **וכי תעלה על דעתך שיתנונו לו קודם שידרשנו הבעלים**, הרי אין המוצא יודע מי הוא הבעלים **אלא** כך תפרש "עד דרש אחיך אותו", **דרשהו** (את זה שטוען שהאבידה היא שלו) **אם רמאי הוא או אינו רמאי**

ביאור "עד דרוש אחיך אותו"

מדוע אין לפרש כן	"אותו" את מה/ מי הוא ידרוש	"עד דרוש אחיך" שמי ידרוש	
			אין אין לפרש
*****			אלא אין צריך לפרש

מוכיחה הגמ', **מאי לאו** שאין תדרשנו אם הוא רמאי, **בסימנין**, וא"כ מוכח מזה שסימנין דאורייתא

אין דורשים ע"י סימנין שאינו רמאי

דוחה הגמ', **לא, מה לא**

אלא דרשהו **בעדים**, שמה הם יעידו (רש"י)

סכס, אין המוצא יבדוק אם הוא רמאי או לא :

לפי הבנת הגמ' בראי' וא"כ מה מוכח

לפי הדיחוי

תא שמע, **אין מעידין** על אדם שמת כדי להתיר את אשתו להנשא לאחר, **אלא על פרצוף הפנים עם החוטם**, דהיינו רק

אם ראו העדים שתי הלחיים עם האף של המת, כדי שיכירו שהוא בעל האשה, אבל אם לא ראו את הפרצוף עם החוטם, **אף על**

פי שיש סימנין בגופו של המת **ובכליו** (בגדיו), אין מתירין אותה להנשא ע"פ עדותם

שמע מינה סימנין לאו דאורייתא, מאלו מילים הראי'

שים לב: מה שמעידים על פרצוף הפנים אינו מדין סימנין, אלא שהעדים מכירים אותו בטביעות עין.

דוחה הגמ', **אמרי** שאפשר לומר סימנין דאורייתא

והא דתני שאין מעידים על סימנין **בגופו**, איירי בסימנים **דארוך וגוץ**, פרש "ארוך וגוץ"

מדוע אין מעידין על סימנין אלו (רש"י)

ולכן איזה סוג סימן הם (עיין בהקדמה)

והא דתני שאין מעידים על סימנין **בכליו**, הוא משום **דחיישינן לשאלה**, שמי השאיל את כליו למי

ומדוע זו סיבה שאין מעידין על כליו

מקשה הגמ', **אי חיישינן לשאלה**, חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן

מדוע שלא נחזיר

מתרצת הגמ', **אמרי**, (אוכף) לא שאולי אינשי אוכפא, משום דמסקב ליה לחמרא, פרש "מסקב"

איבעית אימא לדחות את הראי', כליו איירי בחיורי וסומקי, פרש "חיורי וסומקי"

מדוע אין מעידין על סימנים אלו (רש"י)

ולכן מה א"א להוכיח מהברייתא

סכס, מדוע אין מעידים על אדם שמת, על פי סימנין בגופו ובכליו :

לפי הבנת הגמ' בראי'

לפי הדיחוי: מדוע אין מעידים, על סימנין בגופו

ומדוע אין מעידים על סימנין בכליו, לדיחוי הראשון לדיחוי השני

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

לעיל דחתה הגמ', דהא דאין מעידין על סימנין בבגדי המת הוא משום "דחיישין לשאלה"

מקשה הגמ', **אלא הא דתניא, מצאו קשור בכיס (תיק) שלו, או בארנקי שלו, ובטבעת (או בטבעת) שלו**

מי מצא (רש"י) _____ ומה הוא מצא (שם) _____

או שמצאו (את הגט) **בין כליו**, אלו כלים (רש"י) _____

אפילו אם לא מצאו אלא **לזמן מרובה** אחר שאבד, מ"מ הגט **כשר**, הואיל ומצא בין כליו מוכח שזהו הגט שאבד, **ואי סלקא**

דעתך חיישין לשאלה, כי מצאו קשור בכיס אמאי כשר, ניחוש לשאלה

באר הקושיא _____

מתרצת הגמ', **אמרי, כיס וארנקי וטבעת לא משאלי אינשי, כיס וארנקי משום דמסמני, וטבעת משום דמזייף.**

הערה: שנינו בברייתא, גט שמצאו **בין כליו**, כשר, וקשה, אמאי כשר, הלא לעיל אמרה הגמ' הטעם שאין מעידים על אדם שמת אע"פ שיש סימנים בכליו, שבכלים חיישין לשאלה. אלא צריך לומר, שהברייתא דלעיל לגבי עדות על המת, מיירי בבגדים, והדרך להשאלים, ואילו בברייתא ד"מצאו בין כליו" מיירי בכלי תשמישי הבית, אשר אין דרך להשאלים. (רש"י כאן וביבמות דף ק: ד"ה מנחש)

סכס, האם הדרך להשאל:

בגדים _____ כלי תשמישי הבית _____

אוכף _____ והטעם _____

כיס וארנקי _____ והטעם _____

טבעת _____ והטעם _____

סיכום שקו"ט דגמ'

שלבי השקלא וטריא	כתוב את לשון הגמ'
הראי' שסימנין לאו דאורייתא	"אין מעידין וכו' אע"פ שיש סימנין זלזלן וזכאין"
דיחוי הראי' מהא דאין מעידין על גופו	
דיחוי הראי' מהא דאין מעידין על כליו	
הקושיא על דיחוי זה	
התירוצ	
הדיחוי השני על הראי' מהא דאין מעידין על כליו	
קושיא נוספת על הדיחוי "כליו דחיישין לשאלה"	
התירוצ	

סיכום ההוכחות האם סימנים דאורייתא או דרבנן והדיחויים

	לאיזה צד ההוכחה	באר את ההוכחה	ומה היא הדחיה
"אף השמלה היתה בכלל כל אלו וכו'"			
"חמור בסימני אוכף"			
"והיה עמך עד דרוש אחיך אותו וכו'"			
"אין מעידין אלא על פרצוף הפנים עם החוטם וכו'"			מהא דאין מעידין על גופו
			מהא דאין מעידין על כליו (ב' דיחויים)

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב

לימא כתנאי, איזה דין רוצה הגמ' לתלות במחלוקת תנאים.
 דתני בברייתא, **אין מעידין על השומא** (יבלת), **ואלעזר בן מהבאי אומר**, **מעידין על השומא**
 לגבי איזו עדות מיירי הברייתא (רש"י).
מאי לאו, **בהא קמיפלגי**, **דתנא קמא סבר**, **סימנין דרבנן** ולכן אין סומכין על סימנין להתיר אשת איש שאיסורה מן התורה,
ואלעזר בן מהבאי סבר, **סימנין דאורייתא** ולכן סומכין עליהם אפילו להתיר איסור תורה

סיכום במה מחלוקת ת"ק ור' אלעזר בן מהבאי לפי ההו"א

מדוע	האם מעידין על השומא	
		לפי ת"ק
		לפי ר' אלעזר בן מהבאי

אמר רבא לדחות את ה"לימא כתנאי", שאפשר לומר **דכולי עלמא** (ת"ק ור' אלעזר בן מהבאי) **סימנין דאורייתא**
והכא, **בשומא מצויה בבן גילו קמיפלגי**, מי הוא "בן גילו" (רש"י).
מר סבר, **שומא מצויה בבן גילו**, מי סובר כן.
ומר סבר, **שומא אינה מצויה בבן גילו**, ולכן האם מעידין על השומא.
 דיחוי שני: **אב"א**, **דכולי עלמא** סוברים, **שומא אינה מצויה בבן גילו** וסימנין דאורייתא
והכא, **בסימנין העשויין להשתנות לאחר מיתה קמיפלגי**, איזה שינוי יכול לקרות בשומא (רש"י).
מר סבר, **סימנין עשויים להשתנות לאחר מיתה**, ולכן האם מעידין על השומא.
ומר סבר, **סימנין אין עשויים להשתנות לאחר מיתה**, מי סובר כן.
 דיחוי שלישי: **אב"א**, **דכולי עלמא** סוברים **ששומא אינה עשויה להשתנות לאחר מיתה**, וסימנין דרבנן
והכא, **בשומא האם היא סימן מובהק הוא קמיפלגי**, פרש מה זה סימן מובהק.
מר סבר, **שומא סימן מובהק הוא**, מי סובר כן.
ומר סבר, **שומא לאו סימן מובהק הוא**, ולכן האם מעידין על השומא.
 סכס, האם הדברים הבאים הם סיבה שיהיה אפשר להעיד על השומא או לא:
 סימנים דאורייתא _____ סימנים דרבנן _____
 שומא מצויה בבן גילו _____ שומא עשויה להשתנות לאחר מיתה _____
 שומא סימן מובהק הוא _____ שומא לאו סימן מובהק הוא _____

סיכום שלושת הדיחויים על "לימא כתנאי"

	"דכולי עלמא" מה הם סוברים	והאם סימנים דאורייתא / דרבנן	במה חולקים ת"ק ואלעזר בן מהבאי	מה סובר תנא קמא	מה סובר אלעזר בן מהבאי
לפי הדיחוי הראשון רבא		לפי ר' אלעזר			
לפי הדיחוי השני אב"א - א'					
לפי הדיחוי השלישי אב"א - ב'					

בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

אמר רבא, אם תמצא לומר, סימנן לאו דאורייתא אלא חכמים תיקנו כן
היכי מהדרין אבידתא בסימנן, כלומר, מה ראו חכמים לתקן ששייבו אבידה על פי סימנן
מדוע שלא יתקנו חכמים זאת (רש"י)

וביאר רבא, שתיקנו כן משום דניחא ליה למוצא אבידה דנהדר בסימנן, כי היכי דכי אבדה ליה לדידה, נמי נהדרו
ליה בסימנן, פרש

אמר ליה רב ספרא לרבא, וכי אדם (המוצא אבידה) עושה טובה לעצמו בממון שאינו שלו

פירוש, דמה איכפת לנו בניחותא של הרי האבידה שייכת ל_____ והרי הוא אינו רוצה בזה.

אלא אמר רבא, שחכמים תיקנו כן, משום דניחא ליה לבעל אבידה שיהיה הדין למיהב סימנן ולמשקליה

שהרי מידע ידע האובד דעדים לית ליה שהאבידה היא שלו, ואם יצריכוהו להביא עדים לא תבא האבידה לידו לעולם, ומימר

אמר המאבד בליבו, טוב לי שיחזירוהו לכל האומר סימניה, שהרי לא שכיחא דנימא סימנן דידה אלא אנא

שהרי כולי עלמא לא ידעי סימנן מובהקין דידה, ואנא יהיבנא סימנן מובהקים, ושקלא לה

מה הכוונה כאן "סימנן מובהקין" (תוס')

ומדוע א"א לפרש מובהקין ממש

סכס, לפי הצד שסימנן לאו דאורייתא, מדוע תקנו חכמים להחזיר אבידה בסימנן

לפי מה שאמר רבא בהו"א

ומה הקשה על זה רב ספרא

ולמסקנת דברי רבא, מאיזה טעם תיקנו כן

מקשה הגמ', אלא הא דתנן לעיל לענין המוצא שלוש שטרות, רבן שמעון בן גמליאל אומר,

במקרה שאחד הלוח משלשה, דהיינו, ששלושת השטרות הן של לוח אחד, יחזיר המוצא את השטרות ללוח,

ובמקרה ששלשה שלוח מן האחד, דהיינו שהשלשה שטרות של שלשה לוחים שלוח ממלוח אחד, יחזיר למלוח

סיום הקושיא, וכי ניחא ליה ללוח לאהדורי ליה למלוח את השטרות, בסימנן

מאיזה דין של רשב"ג מקשה הגמ'

לפי מה שהבינה הגמ' עתה, מה הסימן שעל פיו מחזירים את השטרות למלוח (רש"י)

ואיך היה צריך להיות הדין לפי רבא _____ מדוע (שם)

ומה היו הלוחים רוצים שיעשו עם השטר (שם) _____ מדוע (שם)

אמר ליה רבא, התם במוצא שטרות, הטעם שמחזירן אינו מדין סימנן, אלא סברא הוא

ומבאר הגמ', במקרה של אחד הלוח משלשה הסברא שיחזיר ללוח

הוא משום, דגבי לוח שכיחי שיהיו כל הג' שטרות מונחים ברשותו, ואילו לגבי מלוח לא שכיחי, שמע מינה מלוח נפול,

ובמקרה ששלשה שלוח מאחד הסברא שיחזיר למלוח

הוא משום, דגבי מלוח שכיחי שיהיו כל הג' שטרות מונחים ברשותו, גבי לוח לא שכיחי,

וכיון שיש סברא להחזיר למלוח לא איכפת לן בניחותא דלוח.

באר את הסברא

סכס, מה הטעם שמחזירים את השטרות למלוח במקרה של שלשה שלוח מאחד:

לפי הבנת הגמ' בקושיא

לפי התירוץ

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

סיכום דברי רשב"ג במצא שלשה שטרות

מה הטעם לפי התירוצ	למי יחזיר	כמה לוויים הם	כמה מלוים הם	מצא שלושה שטרות שכתוב בהם...	
				א. אברהם לזה מראובן ב. אברהם לזה משמעון ג. אברהם לזה מלוי	אחד הלזה משלושה
				א. אברהם לזה מראובן ב. יצחק לזה מראובן ג. יעקב לזה מראובן	שלשה שלו מן האחד

הקדמה:

ביאור, מה הוא תכריך של שטרות, ומה היא אגודה של שטרות.

תכריך: פירושו שכורך שטר וקופלו בעצמו, ואחר כך כורכו בתוך שטר אחר וכן השנים בשלישי.

אגודה: פירושו שהשכיב שלשה שטרות זה על זה וכרכן יחד, ולפיכך כשכרכן באופן זה אי אפשר שישמט אחד מחבירו לכך קורא אגודה, מה שאין כן בתכריך שיוכל להשמט איזה שירצה ולקחתו מהכריכה. (תוס' יו"ט שם)

לעיל אמר רבא, דהטעם שתיקנו חכמים שיחזירו אבידה בסימנין, משום ד"ניחא ליה לבעל אבידה למיהדר בסימנין ולמשקליה וכו'"

מקשה הגמ' עוד על דבריו, **אלא הא דתנן** (לעיל דף כ.), **מצא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות, הרי זה יחזיר**

למי יחזיר

סיום הקושיא: **הכי נמי**, האם אפשר לומר **דניחא ליה ללוה לאהדורי ליה למלוה**, הרי אם זה נאבד מהלוה, ודאי אינו רוצה שיחזירו למלוה.

אלא אמר רבא, על כרחך מה שמחזירין בסימנין אינו תקנת חכמים, אלא מוכרחים לומר ש**סימנין דאורייתא**

דכתיב "וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרֶשׁ אֲחִיךָ אוֹתוֹ", וכי תעלה על דעתך שיתננו קודם שידרשנו, אלא "עַד דָּרֶשׁ אֲחִיךָ"

משמעו **דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי**, ובמה תדרשנו, **לאו** (האם לא), **בסימנין**, שמע מינה.

סכס, לפי רבא האם סימנין דאורייתא או דרבנן _____

מאיזו משנה הוכיחה הגמ' כן _____

באר את ההוכחה _____

ומאיזה פסוק לומדים אותו _____

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

אמר רבא, אם תימצי לומר, סימנין דאורייתא

הגמ' מפסיקה את דברי רבא ומקשה, מדוע אמר **אם תימצי לומר, הא פשיט ליה** רבא שסימנין דאורייתא מתרצת הגמ', **משום דאיכא למימר כדשנינן**, פירוש, שאפשר לדחות את הראיה מהפסוק כמו שדחינו לעיל

באר הדיחוי (רש"י)

המשך דברי רבא:

א. **סימנין, וסימנין**, פירוש, באו שנים וכל אחד מהם נתן סימניה

הדין הוא שיניח, עד מתי (רש"י)

ב. **סימנין, ועדים**, פירוש, אחד נתן סימנין, והשני הביא עדים שהאבדה שלו, **ינתן לבעל העדים**

מה החידוש שעדים נאמנים כנגד סימנין (רש"י ד"ה את"ל)

ג. **סימנין, וסימנין ועד אחד**, פירוש, אחד נתן סימניה, והשני נתן סימניה וגם הביא עד אחד שהאבדה שלו,

הדין הוא, שעד אחד כמאן דליתיה דמי (כמי שאינו), והוי כמו סימנין וסימנין, ולכן **ויניח**.

ד. **עדי אריגה, ועדי נפילה**, פירוש, אחד הביא עדים שהוא ארג את הבגד, והשני הביא עדים שממנו נפל הבגד

תנתן לעדי נפילה (לזה שהביא את העדים שממנו נפל)

משום דאמרינן דלאחר שארגו הראשון **זבוני זבנה** (מכרה לאחר) **ומאיניש אחרינא** (מאותו שהביא עדי נפילה) **נפל**.

ה. **מדת ארכו, ומדת רחבו**, פירוש, אחד נתן סימן את מידת ארכו של הבגד, והשני נתן את מדת רחבו, **תנתן למדת ארכו**,

משום **דמדת רחבו שעורי קא משער לה כד מכסי לה מרה וקאי** פירוש, שאת רוחב הבגד אפשר לשער כאשר הוא

רואה את בעל הבגד עומד מכוסה בו, ואילו **ומדת ארכו לא משתער לה**.

מדוע יכול לשער את רחבו ולא את ארכו (תורת חיים)

ו. **מדת ארכו ומדת רחבו, ומדת גמיו**, פירוש, אחד אומר מדת ארכו וגם מדת רחבו, והשני אומר מדת ארכו ורחבו ביחד,

האם השני יודע גם מה אורך הבגד לחוד ומה רחבו לחוד (רש"י)

ינתן למדת ארכו ורחבו, שזהו סימן מובהק יותר.

ז. **מדת ארכו ומדת רחבו, ומדת משקלותיו**, פירוש, אחד אומר מדת ארכו ומדת רחבו, והשני אומר משקל הבגד,

ינתן למדת משקלותיו שהוא סימן מובהק יותר, שכן מדת משקלותיו קשה יותר לשער ממדת ארכו ומדת רחבו.

מדוע קשה יותר לשער משקל (תוס' לעיל דף כג: ד"ה מדמשקל)

שים לב: בהמשך דברי רבא בענין המוצא גט, הנידון הוא האם הבעל עדיין לא נתן לה את הגט וממנה נפל, ואינה מגורשת.

או שמא כבר הגיע הגט לידה וממנה נפל, והיא מגורשת.

ח. **הוא** (הבעל) **אומר סימני הגט** ואומר שממני נפל, **האם היא מגורשת לפי דבריו**

והיא (האשה) **אומרת סימני הגט** וממני נפל, **האם היא מגורשת לפי דבריה**

ינתן לה, מדוע, הרי למדנו לעיל "סימנין וסימנין יניח" (רש"י)

שואלת הגמ', **במאי**, פירוש באלו סימנין מיירי

אילימא במדת ארכו ורחבו של הגט, א"כ מדוע זו הוכחה שהבעל כבר נתן לה את הגט

דלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה, פרש

משיבה הגמ', **אלא** הסימן הוא, שאמרה **נקב יש בו** (בגט) **בצד אות פלוני**, שסימן כזה אינה יכולה לראות בעוד הגט ביד

הבעל, ולכן ודאי זו הוכחה שהגיע הגט לידה וממנה נפל, והיא מגורשת.

המשך בבא מציעא דף כ"ז ע"ב - כ"ח ע"א

ט. **הוא אומר סימני החוט** שהגט קשור בו, **והיא אומרת סימני החוט, ינתן לה**, והיא מגורשת שואלת הגמ', **במאי, אילימא בחיורא ובסומקא**, שהחוט היה לבן או אדום, **ודלמא בהדי דנקיט ליה חזיתיה** משיבה הגמ', **אלא** שהיא נותנת סימן **במדת ארכו** של החוט.

י. **הוא אומר** שהגט נמצא **בחפיסה, והיא אומרת** שנמצא **בחפיסה, ינתן לו**, ואינה מגורשת **מאי טעמא, מידע ידעה** (היא יודעת) **דכל מה דאית ליה, בחפיסה הוא דמנח ליה**, ולכן, לומר שהיה בחפיסה הוי סימן רק לבעל ולא לאשה.

שאלת רשות: קשה הלא גם הבעל לכאורה מידע ידע דכל מה שיש לאשה, בחפיסה מנחת ליה, וא"כ ראוי היה שלא יחזיר לא לזה ולא לזה, כדאמרין גבי סימנין וסימנין (ריטב"א).

סיכום דברי רבא

	אחד אומר	ואחד אומר	הדין	הטעם
א.	סימנין	סימנין		
ב.	סימנין	עדים		
ג.	סימנין	סימנין ועד אחד		
ד.	עדי אריגה	עדי נפילה		
ה.	מדת ארכו	מדת רחבו		
ו.	מדת ארכו ומדת רחבו	מדת גמיו ואינו יודע מדת ארכו ורחבו		
ז.	מדת ארכו ומדת רחבו	מדת משקלותיו		
ח.	הבעל אומר סימני הגט מדת ארכו ומידת רחבו	היא אומרת סימני הגט מדת ארכו ומדת רחבו		
	הבעל אומר סימני הגט נקב יש בצד אות פלוני	היא אומרת סימני הגט נקב יש בצד אות פלוני		
ט.	הבעל אומר סימני החוט חיורא או סומקא	היא אומרת סימני החוט חיורא או סומקא		
	הבעל אומר סימני החוט מדת ארכו	היא אומרת סימני החוט מדת ארכו		
י.	הבעל אומר שהגט נמצא בחפיסה	האשה אומרת שהגט נמצא בחפיסה		

בבא מציעא דף כ"ח ע"א - כ"ח ע"ב

מתנני' ועד מתי חייב המוצא להכריז על האבידה

עד כדי שידעו בו שכניו, דברי רבי מאיר, ובגמ' מפרש שכניו של מי

רבי יהודה אומר, מכריז בשלש רגלים, מדוע מכריזים דוקא בשעת הרגל (מאיר)

ואחר הרגל האחרון, מכריז עוד שבעה ימים, כדי שילך המאבד לביתו שלשה ימים, ויבדוק אם אבד לו איזה דבר

ויחזור לירושלים שלשה ימים, וכריז יום אחד, מי יכריז (רש"י)

ומה הוא יכריז (שם)

סיכום דיני ההכרזה

ועד מתי הוא מכריז	ובאיזה זמן הוא מכריז	באיזה מקום הוא מכריז	
			לפי ר' מאיר
			לפי ר' יהודה

גמ' תנא בברייתא, ד"שכניו" האמור במשנתנו, היינו שכני אבידה

שואלת הגמ', מאי "שכני אבידה", אילימא שכנים דבעל אבידה

אין לפרש כן, דאי ידע ליה, ליזול ולהדריה נהליה, פרש

משיבה הגמ', אלא שכני מקום שנמצאת בו אבידה, ומדוע מכריז שם (רש"י)

שנינו במשנתנו, "רבי יהודה אומר כו' ואחר הרגל האחרון ז' ימים, כדי שילך לביתו שלשה ויחזור שלשה וכו'".

ורמינהו ממשנה במסכת תענית, בשלשה במרחשון שואלין את הגשמים, פרש "שואלין"

רבנן גמליאל אומר, בז' בו (במרחשון), (שהוא) ט"ו יום אחר החג (סוכות), כדי שיגיע אחרון מעולי רגלים שבארץ

ישראל לנהר פרת, מדוע ממתינים לומר ותן טל ומטר עד שיגיע האחרון לנהר פרת (רש"י)

סיכום הסתירה:

כמה ימים צריך כדי להגיע מירושלים עד סוף הישוב בארץ ישראל:

לפי משנתנו _____ לפי המשנה במסכת תענית _____

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"א - כ"ח ע"ב

אמר רב יוסף, לא קשיא, כאן במקדש ראשון, איזו משנה איירי כן.
 כאן במקדש שני, איזו משנה איירי כן.
 ומבאר רב יוסף הטעם לחילוק זה:

במקדש ראשון דנפיש ישראל טובא, דכתיב בהו "יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כָּחֹל אֲשֶׁר עַל הַיָּם לְרֹב"
 בעינן כולי האי, כמה ימים צריכים
 במקדש שני דלא נפיש ישראל טובא, דכתיב בהו "כָּל הַקֶּהֱל כָּאֶחָד אַרְבַּע רְבּוּא אֲלֵפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים"
 כמה זה "ארבע רבוא" כמה היו כל הקהל ביחד
 לא בעינן כולי האי, ודי בכמה ימים
 מדוע כשהיו מועטים די בשלשה ימים

סיכום התירוץ

ומדוע	כמה ימים צריכים	מה כתיב בהו	
			במקדש ראשון
			במקדש שני

אמר ליה אבבי לרב יוסף, והא כתיב בספר נחמיה "וַיָּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְגו'" וכן בספר עזרא כתיב "וְהַמְשֹׁרְרִים
 וְהַשְׁעָרִים וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְיָהֶם", באיזה מקדש מיירי הפסוקים
 מה מוכיח אבבי מהפסוקים הנ"ל מאיזו מילה הוא מוכיח כן
 וכיון דהכי הוא, שפמה
 אפכא מסתברא, לפי דבריו, איזו משנה מיירי במקדש ראשון ואיזו במקדש שני
 והביאור לפי אבבי:

מקדש ראשון דנפיש ישראל טובא, דמצוות עלמא, פרש "דמצוות עלמא" (רש"י)
 ומשתכחי שיירתא דאזלי בין ביממא ובין בליליא, לא בעינן כולי האי (ט"ו ימים), וסגי בתלתא יומא
 אבל מקדש שני דלא נפיש ישראל טובא וכו', ולכן כמה ימים צריך
 יש להקשות, מאחר ואם הולכים רק ביום, צריך ט"ו יום, א"כ כשהולכים ביום ובלילה, יצטרכו חצי מזה, דהיינו
 שבעה ימים ומחצה, וא"כ מדוע אמר ר' יהודה שדי בגי' ימים (תוס')

סיכום ישוב הסתירה בין משנתנו והמשנה במסכת תענית

ומדוע	ולכן כמה ימים צריכים	האם אז היו ישראל מרובים או מועטים	באיזה מקדש מיירי		
				משנתנו ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו שלשה וכו'	לפי רב יוסף
				המשנה בתענית בשבעה ב', (שהוא) ט"ו יום אחר החג וכו'	
				משנתנו ואחר הרגל האחרון שבעה ימים כדי שילך לביתו שלשה וכו'	לפי אבבי
				המשנה בתענית בשבעה ב', (שהוא) ט"ו יום אחר החג וכו'	

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"א - כ"ח ע"ב

רבא אמר תירוצ' נוסף על הסתירה, **לא שנה במקדש ראשון, ולא שנה במקדש שני**

שבשניהם כמה ימים מכריז אחר רגל האחרון, לפי ר' יהודה _____
ואע"פ שיש כאלו שצריכים חמשה עשר יום כדי להגיע לביתם
מכל מקום **לא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי**, ולא הצריכוהו רבנן להמתין אחר הרגל יותר משבעה ימים.

סיכום השיטות בביאור דברי ר' יהודה

כמה ימים מכריז אחר רגל שלישי לר' יהודה		כמה ימים צריך כדי להגיע מירושלים עד סוף הישוב בארץ ישראל		באיזה מקדש אייירי ר' יהודה	
במקדש שני	במקדש ראשון	במקדש שני	במקדש ראשון		
					לפי רב יוסף
					לפי אבוי
		*****	*****		לפי רבא

אמר רבינא, שמע מינה, כי מכריז המוצא על אבידה, **גלימא מכריז**, דהיינו, שמכריז את שם האבידה שמצא, כגון אם מצא

בגד, מכריז "מצאתי בגד", מאיזה דין הוא מוכיח זאת (ורש"י) _____

דאי סלקא דעתך אבידתא מכריז, ואינו מפרט איזו אבידה מצא

א"כ **בעינן למטפי ליה חד יומא**, כדי לעיוני במאניה, פרש _____

אלא שמע מינה, גלימא מכריז, שמע מינה

רבא אמר, אפילו תימא, אבידתא מכריז, אפילו הכי לא הוסיפו עוד יום, לפי **שלא הטריחו רבנן באבידה יותר מדאי**.

סכס, מה מוכיח רבינא מדברי ר' יהודה _____

באר הראי' _____

איך דחה רבא את הראי' _____

סכס, מדוע לא הוסיפו לבעל האבידה עוד יום כדי לבדוק בביתו אם נאבד לו איזה חפץ :

לפי רבינא _____ לפי רבא _____

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"א - כ"ח ע"ב

הגמ' מביאה ברייתא המבארת את אופן ההכרזה לדעת ר' יהודה דמשנתנו
תנו רבנן, ברגל ראשון, אומר המוצא בהכרזתו, שעתה הוא **רגל ראשון** שבו הוא מכריז
ברגל שני, אומר שעתה הוא **רגל שני**
ברגל שלישי, אומר המוצא **סתם**, דהיינו, מכריז על האבידה בלי לציין שהוא רגל שלישי.

סיכום אופן ההכרזה לפי ר' יהודה

מה הוא אומר	והטעם שאומר כן	
		ברגל ראשון
		ברגל שני
(רש"י)		ברגל שלישי
		(שם)

שואלת הגמ', **ואמאי, לימא רגל שלישי, פרש** _____
 משיבה הגמ', **דלא אתי לאחלופי בשני**, מדוע הוא עלול להתחלף בשני (רש"י ע"ב) _____
 שואלת הגמ', **שני נמי לא יכריז את שם הרגל, שהרי אתיא לאחלופי בראשון** _____
 משיבה הגמ', **הא קא אתי רגל שלישי, באר התירוץ** _____
 סכס, האם יש מקום לחשוש שהמאבד יפסיד את אבידתו :
 אם יטעה ברגל שלישי ויחשוב שהוא רגל שני _____ והטעם _____
 אם יטעה ברגל שני ויחשוב שהוא רגל ראשון _____ והטעם _____
תנו רבנן, בראשונה (בזמן שבית המקדש קיים), **כל מי שמצא אבידה היה מכריז עליה בירושלים, שלושה רגלים וכו'**
משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, התקינו חכמים שיהיו מכריזים בבתי כנסיות ובתי מדרשות
 מדוע משחרב בית המקדש ביטלו את ההכרזה בירושלים _____
ומשרבו האנשים, התקינו חכמים שיהו מודיעין לשכיניו ולמיוזעיו, ודיו
 שואלת הגמ', **מאי משרבו האנשים, פירוש, מה מעשיהם של האנשים, ומבארת הגמ', דאמרי, אבידתא למלכא**
 ומביאה הגמ' מעשה בענין האנשים:
רבי אמי, אשכח אודיאי דדינרי, באר מה הוא מצא (רש"י) _____
חזייה ההוא בר נש זקא מירתת, מה הוא ראה _____
אמר ליה, מי אמר למי _____
זיל שקול לנפשך, דלאו פרסאי אנן דאמרי אבידתא למלכא, פרש _____
 סיכום הברייתא, באיזה מקום מכריזין :
 בזמן שבית המקדש היה קיים _____
 משחרב בית המקדש _____
 משרבו האנשים _____
תנו רבנן, כך היה דרך ההכרזה בזמן שבית המקדש קיים
אבן טוען היתה בירושלים, כל מי שאבדה לו אבידה היה נפנה לשם, וכל מי שמוצא אבידה ג"כ היה נפנה לשם
זה עומד ומכריז, מי עומד מכריז _____ ואיפה הוא עומד (רבינו חננאל) _____
וזה עומד ונותן סימניו, ונוטלה, מי _____
וזו היא ששנינו במסכת תענית, אמר להם צאו וראו אם נמחת אבן הטוען, מי אמר כן (רבינו חננאל) _____
פרש "נמחת" (רש"י) _____ ומדוע רצה לדעת אם נמחת אבן הטוען (שם) _____

בס"ד

בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

מתנני' מצא אבידה, ובא אדם ואמר את שם האבידה ולא אמר סימניה, לא יתן לו

והרמאי אע"פ שאמר סימניה לא יתן לו, מנלן

איך יכול הרמאי בכל זאת להוכיח שהאבידה היא שלו (רמב"ם הלכות גזילה י"ג ג')

גמ' אתמר, כיצד על המוצא להכריז על האבידה, רב יהודה אמר, אבידתא מכריז, ורב נחמן אמר, גלימא מכריז

מבאר הגמ' את המחלוקת, רב יהודה אמר, אבידתא מכריז, משום דאי אמרת גלימא מכריז, חיישינן לרמאי

פירוש, שמא יש רמאי שיודע שלשכינו אבדה טלית (בגד), והוא יודע סימניה, וכשישמע שמכריז המוצא "טלית מצאתי" יקום ויתן

סימניה. ומדוע לא חיישינן לרמאי אם יכריז "אבידה מצאתי" (רש"י)

רב נחמן אמר, גלימא מכריז, דלרמאי לא חיישינן, דאם כן, שפמה

אין לדבר סוף, מדוע אפילו אם יאמר "אבידה מצאתי" חיישינן לרמאי (רש"י)

מדוע לרב נחמן הסובר דלא חיישינן לרמאי, אינו מכריז "אבידה מצאתי", כדי שיהא פחות חשש לרמאי

(תוס' רע"א)

סיכום אופן ההכרזה

ולכן מאי מכריז	האם חיישינן לרמאי		
	אם מכריז 'אבידתא'	אם מכריז 'גלימא'	
			לפי רב יהודה
			לפי רב נחמן

מקשה הגמ' על רב נחמן, תנן במשנתנו, "אמר את האבידה ולא אמר את סימניה, הרי זה לא יתן לו"

אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז, הא קמ"ל המשנה, דאף על גב דאמר המאבד שהאבידה היא גלימא, שיש מזה קצת

הוכחה שהאבידה היא שלו, אעפ"כ כי לא אמר סימניו, לא מהדרינן ליה

אלא אי אמרת גלימא מכריז, אמר איהו, גלימא, מי אמר כן

ואמר איהו, גלימא, ומי אמר כן

האם צריכא למימר כי לא אמר סימניו, לא מהדרינן ליה, באר הקושיא

אמר רב ספרא לתרץ הקושיא, לעולם אפשר לומר דגלימא מכריז

ומשנתנו איירי שאמר איהו גלימא, מי אמר כן ואמר איהו סימניו, מי אמר כן

ומאי כוונת התנא באמרו "לא אמר סימניה", שלא אמר סימניו מובהקין דידה

פרש "סימניו מובהקין" דסוגיינתו (תוס' לעיל דף כז : ד"ה ואנא)

ביאור "אמר את האבידה ולא אמר סימניה"

	מה מכריז המוצא	פרש "אמר את האבידה"	פרש "ולא אמר סימניה"
לפי רב יהודה			
לפי רב נחמן			

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

שנינו במשנתנו, "והרמאי, אע"פ שאמר את סימניה, הרי זה לא יתן לו"

תנו רבנן, בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה, היה נותן סימנין ונוטלה

משרבו הרמאין, התקינו שיהו אומרים לו למי שתובע את האבידה, צא והבא עדים, שמה הם יעידו _____

שים לב: דברייטא זו לא איירי שאנו יודעים שהוא רמאי, אלא שאנו חושדים בו מפני שרבו הרמאים, ולכן יש עליו להביא עדים שאינו רמאי, אבל במשנתנו אינו יכול להביא עדים שאינו רמאי, שהרי איירי שאנו יודעים שהוא רמאי, ולכן אין מחזירין לו את האבידה עד שיביא עדים שהאבידה עצמה היא שלו.

כי הא דאבוה דרב פפא, אירכס (אבד) ליה חמרא ואשכחיה, אתא לקמיה דרבה בר רב הונא

פרש	למי	מי אמר	
			אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את, וטול
	****	****	אזל אייתי סהדי
			אמר להו, ידעיתון ביה דרמאי הוא
			אמרו ליה, אין
			אמר להו, אנא רמאה אנא
			אמרו ליה, אנן לאו רמאי את קאמרינן
	****	****	אמר רבה בר רב הונא, מסתברא, שזה היה דעתן מתחילה, שהרי לא מיייתי איניש חובתא לנפשיה

סכס, מה ענו העדים כששאל אותם "ידעיתון ביה דרמאי הוא" _____

ומה באמת היתה כוונתם _____

א"כ מדוע ענו "אין" כששאלו אותם אם הוא רמאי (רש"י) _____

הנה יש כלל בעדות, "כיון שהגיד, שוב אינו חוזר ומגיד", דהיינו לאחר שעדים העידו בב"ד, אין בית דין מקבלים מהם עדות אחרת הסותרת את עדותם הראשונה.

לפי זה, מה היה צריך להיות הדין, לאחר שכבר אמרו העדים "אין" _____

ומדוע בכל זאת קבל רבה בר רב הונא את ההגדה השניה (רש"י ד"ה מסתברא) _____

ומה היא ההוכחה שכוונת העדים בראשונה היתה כפי שהגידו באחרונה _____

בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

הקדמה למשנתנו:

כתוב בפרשת השבת אבידה "וְאִם לֹא קָרֹב אֶחִידְךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יָדַעְתּוּ, וְאֶסְפְּתוּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ, וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרֶשׁ אֶחִידְךָ אוֹתוֹ, וְהִשְׁבֹּתוּ לוֹ", מכאן שהמוצא אבידה חייב להכניסה לתוך ביתו ולטפל בה, עד שיחזירנה לבעליה.

במקרה שמצא בעלי חיים, עליו להאכילם, אך אינו חייב להאכילם משלו, ולכן אותם בעלי חיים שעושים מלאכה, יאכילם מהרווחים של המלאכה, ואותם שאין עושים מלאכה, ימכרם, במשנתנו יבואר כמה זמן חייב לטפל בהם קודם שימכרם.

מתנ"י כל דבר שעושה מלאכה, ואוכל (והוא גם אוכל)

הדין הוא, שיעשה מלאכה ויאכל מהשכר של מה שהוא עושה, ולא ימכור אותו המוצא

כגון מה (רש"י)

ומדוע הטריחו אותו חכמים לטפל בו, והרי יכול למוכרו ולתת דמיו לבעלים (שם)

ודבר שאין עושה מלאכה, אבל ואוכל, הדין הוא שימכר

שנאמר "וְהִשְׁבֹּתוּ לוֹ", בא לומר ראה היאך תשיבנו לו, דהיינו שיחזיר את האבידה באופן שיהיה בה השבה לבעלים

באיזה אופן אין זו השבה (רש"י)

סכס, איזו אבידה מטפל בה ואינו מוכרה

ואיזו ימכור

מנא לן שמוכרה

ומבאר המשנה, מה יהא בדמים, האם מותר למוצא להשתמש בהם לצרכיו, ולפורעם לאחמ"כ לבעלים

לא לו מעות הכוונה

ר' טרפון אומר ישתמש בהן, לפיכך, מפני מה

אם אבדו הדמים, חייב באחריותן

ר' עקיבא אומר, לא ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו, אין חייב באחריותן.

סיכום דין המעות של האבידה

לפיכך מה הדין אם אבדו	האם מותר להשתמש בהן	
		לפי ר' טרפון
		לפי ר' עקיבא

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

גמ' שואלת הגמ', ולעולם, על איזה דין במשנתנו השאלה _____
 באר את השאלה (רש"י) _____
 אמר רב נחמן אמר שמואל, מטפל בהן עד שנים עשר חודש
 תניא נמי הכי (כדברי רב נחמן בשם שמואל)
 כל דבר שעושה ואוכל, כגון פרה וחמור, מטפל בהן המוצא עד שנים עשר חודש
 מכאן ואילך (לאחר י"ב חודש) שם דמיהן לדעת את שוויים, ומוכרן ומניחן (את המעות) אצלו עד שיבא האובד,
 מצא עגלים וסייחין, מטפל בהן המוצא שלושה חדשים, מכאן ואילך, שם דמיהן ומניחן
 האם עגלים וסייחין עושים מלאכה (רש"י) _____
 אווזין ותרנגולין (זכרים) שאין מטילין ביצים, ויש לו הוצאות מהם שצריך להאכילם
 מטפל בהם המוצא שלושים יום, מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן
 איזה דין בברייתא הוא כדברי רב נחמן אמר שמואל _____
 אמר רב נחמן בר יצחק, תרנגולת, דינה כבהמה גסה
 במה דומה תרנגולת לבהמה גסה (רש"י) _____
 ולפיכך כמה זמן מטפל בה (שם) _____ ואיזה רווח יש בתרנגולת (שם) _____
 תניא נמי הכי (כדברי ר' נחמן בר יצחק)
 תרנגולת ובהמה גסה, מטפל בהן שנים עשר חודש, מכאן ואילך, שם דמיהן ומניחן
 עגלים וסייחין, מטפל בהן שלשים יום, מכאן ואילך, שם דמיהן ומניחן
 אווזין ותרנגולין, וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו, מטפל בהן שלשה ימים, מכאן ואילך, שם דמיהן ומניחן
 איזה דין בברייתא הוא כדברי רב נחמן בר יצחק _____
 מקשה הגמ', קשיא עגלים וסייחין אעגלים וסייחין, וכן קשה אווזין ותרנגולין אווזין ותרנגולין

סיכום הסתירה

	כמה זמן מטפל בעגלים וסייחין	כמה זמן מטפל באווזין ותרנגולין
לפי ברייתא א'		
לפי ברייתא ב'		

מתרצת הגמ', שהסתירה מעגלים וסייחין אעגלים וסייחין לא קשיא, דהא מיירי בדריעא, הא מיירי בדפטומא

פרש מה זה: "רעיא" (רש"י) _____ "פטומא" (רש"י) _____
 והסתירה מאווזין ותרנגולין אווזין ותרנגולין, נמי לא קשיא, דהא מיירי ברברבי, הא מיירי בזוטרי
 פרש מה זה: "רברבי" (רש"י) _____ "זוטרי" (רש"י) _____

סיכום התירוצים על הסתירה בין הברייתות

עגלים וסייחין באיזה זמן מיירי	כמה זמן מטפל בהם	ומדוע	באלו אווזין ותרנגולין מיירי	כמה זמן מטפל בהם	ומדוע
ברייתא א' כל דבר שעושה ואוכל וכו'					
		רש"י			
ברייתא ב' תרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן וכו'					
		שם			רש"י

המשך בבא מציעא דף כ"ח ע"ב

סיכום כמה זמן חייב המוצא לטפל בבעלי חיים

		האם עושה ואוכל / אין עושה ואוכל	כמה זמן חייב לטפל בהם
בהמות	פרה וחמור (גסים)		
	עגלים וסייחין (דקין)		דרעיא
			דפטומי
עופות	תרנגולות (נקבות)		
	אווזין ותרנגולין (זכרים)		ברברבי
			בזוטרי

שנינו במשנתנו, "ושאינו עושה, ואוכל, ימכר"

תנו רבנן, כתוב בתורה "וְהַשִּׁבְתֹּה לּוֹ" ופירשו חכמים ראה האיך תשיבנו לו, רצה לומר, שלא יאכיל עגל לעגלים, וסיח לסייחין, אווזא לאווזין, ותרנגול לתרנגולין

באר "שלא יאכיל עגל לעגלים וכו'" (רש"י ור"ח)

אלא מה יעשה עם העגלים

בס"ד

בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

שנינו במשנתנו, "מה יהא בדמים, ר' טרפון אומר, ישתמש וכו', ר' עקיבא אומר, לא ישתמש בהן וכו'" מדייקת הגמ', עד כאן לא פליגי ר' טרפון ור"ע אם חייב כשאבדו "דמי אבידה" (היינו דמי האבידה שמכר)

אלא כשנשתמש בהן, פרש (רש"י ד"ה כשנשתמש)

אבל לא נשתמש בהן, דהיינו אילו היה אסור לו להשתמש בדמים, דברי הכל אם אבדו פטור

שואלת הגמ', לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף

הגמ' מביאה את המימרא של רב יוסף

דאתמר, שומר אבידה, מהו "שומר אבידה"

רבה אומר, דינו כשומר חנם, שמה דינו (רש"י)

רב יוסף אומר, דינו כשומר שכר, שמה דינו (רש"י)

ומה הוא שכרו (שם)

לפי רבה מדוע אין זו סיבה שיהיה כש"ש (תוס')

ביאור דברי התוס': הדין של "העוסק במצוה פטור מן המצוה" הוא רק בשעה שהוא עסוק בפועל במצוה, לפיכך שומר אבידה אינו נפטר מלתת פרוטה לעני רק בשעה שמטפל באבידה, ולא שכיח שיזדמן עני באותה שעה שמטפל בה, ולכן יש לו דין שומר חנם.

סיכום הקושיא על רב יוסף:

איזה דין יש לשומר אבידה כשאין לו רשות להשתמש בדמים:

לפי הדיוק ממשנתנו _____ לפי רב יוסף

מתרצת הגמ', אמר לך רב יוסף, בגניבה ואבידה זכולי עלמא (ר' טרפון ור"ע) לא פליגי, דחייב כדין כל שומר אבידה שהוא כשומר שכר,

כי פליגי ר"ט ור"ע, באונסין דשואל, פירוש, שחולקים האם שומר דמי אבידה יש לו דין שואל, וחייב גם באונסין, או לא

ר' טרפון סבר _____ והוה ליה

ור' עקיבא סבר _____ הלכך

סיכום מחלוקת ר' טרפון ור' עקיבא בשומר דמי אבידה

ומדוע	איזה דין יש לשומר על דמי אבידה	מה הדין של שומר אבידה סתם		
			לפי ר' טרפון	לרבה
			לפי ר' עקיבא	
			לפי ר' טרפון	לרב יוסף
			לפי ר' עקיבא	

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

מקשה הגמ', **אי הכי** שהמחלוקת ר' טרפון ור' עקיבא היא, אם שומר דמי אבידה הוי כשואל או לא **"לפיכך** אם אבדו אין חייב באחריותן" **דאמר ר"ע למה לי**, הרי פשוט שאין לו דין שואל, שהרי אסור לו להשתמש בדמים, ומבאר הגמ' את הקושיא, **אי אמרת בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי** ר"ט ור"ע, ור' עקיבא בא לומר שאין לו דין ש"ש, **היינו דקתני**, (מובן מה דתנן) **ר"ע אומר, לא ישתמש בהן (בדמים), לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן**, משום **דסלקא דעתך אמינא, שומר שכר הוי, כדרב יוסף, ובגניבה ואבידה מחייב**, **קמ"ל "לפיכך"**, **דהשתא דאמרת לא ישתמש בהן**, אפילו **שומר שכר לא הוי, ולא מחייב בגניבה ואבידה**, ולאפוקי מדרב יוסף

אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב, וכי פליגי ר"ט ור"ע באונסים דשואל א"כ **מאי "לפיכך" דר' עקיבא**, פירוש, מדוע הוצרך להוסיף ולומר שאינו חייב באחריותן, הרי זה פשוט **והכי מיבעי ליה למתני, ר' עקיבא אומר לא ישתמש בהן**, בלי להוסיף **"לפיכך וכו"**, **ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן, לאו שואל הוי, ואינו חייב באחריותן** אם נאנסו. סיום הקושיא: וכיון שכך, **"לפיכך" דרבי עקיבא למה לי** סכס, לפי רב יוסף אלו מילים לא היה ר"ע צריך להוסיף _____ ומדוע _____

סיכום קושית הגמ' "מאי לפיכך" דר' עקיבא

	ר"ע דאמר "אין חייב באחריותן" האם הוא בא לפוטרו מגניבה ואבידה או מאונסין	האם יש בזה חידוש	באר מה החידוש / מדוע אין חידוש
לפי רבה			
לפי רב יוסף			

מתרצת הגמ', שה"לפיכך" שאמר ר' עקיבא, הוא משום **"לפיכך" דר' טרפון** לפי התירוצו, האם יש חידוש ב"לפיכך" דר"ע _____ וא"כ מדוע תני ליה _____ **ולפיכך דר' טרפון למה לי**, האם זו קושיא (תוס' בסוף ד"ה לפיכך) _____ אלא מה הוא בא לומר (שם) _____ **הכי קאמר ר' טרפון, כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו, כמאן דאשתמש בגוייהו דמי, וחייב באחריותן** כדין שואל, והחידוש הוא, דהואיל ומותר לו להשתמש במעות נעשה שואל, וחייב באונסין אע"פ שעדיין לא השתמש בהן.

ביאור "לפיכך" דר' טרפון ור' עקיבא

		"לפיכך אם אבדו" מה הדין	איזה שומר הוי על המעות	לפי"ז האם יש חידוש ב"לפיכך"	מה החידוש
לרבה	לפי ר' טרפון ישתמש בהן				
	לפי ר' עקיבא לא ישתמש בהן				
לרב יוסף	לפי ר' טרפון ישתמש בהן				
	לפי ר' עקיבא לא ישתמש בהן				א"כ מדוע תני ליה

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"א ע"ב

מקשה הגמ', והא "אם אבדו חייב באחריותן", קתני

על מי הקושיא _____ שאיך הוא מפרש "חייב באחריותן" _____

לפי דבריו מה היה לתנא לשנות _____

ומה מוכח מזה דקתני "אבדו" _____

מתרצת הגמ', שאפשר לפרש 'אבדו' דמשנתנו, **כדרכה**, פירוש, כפי שרבה מפרש במשנה במסכת שקלים.

דאמר רבה, דהא דתנן התם '**נגנבו**', הכוונה **בלסטים מזויין**, והא דתנן '**אבדו**', הכוונה **שטבעה ספינתו בים**, דשניהם הוי

אונס, וכך גם יפרש רב יוסף את 'אבדו' דמשנתנו.

סכס, האם "אבדו" דמשנתנו איירי באבידה רגילה או באבידת אונס (טבעה ספינתו בים):

לפי רבה _____ לפי רב יוסף _____

אמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה כר' טרפון, מה הדין שאמר רבי טרפון _____

הגמ' מביאה מעשה שהיה בענין זה

ביד רחבה (שם אמורא), **הוה ליה הנהו זוזי דיתמי**, והסתפק אם יכול להשתמש בהן

אתא לקמיה דרב יוסף, אמר ליה, מהו לאשתמושי בגוייהו

אמר ליה רב יוסף לרחבה, **הכי אמר רב יהודה אמר שמואל, הלכה כר' טרפון**, מה רצה לומר לו בזה _____

אמר ליה אבבי לרב יוסף, ולאן אתמר עלה (על דין זה), **אמר רבי חלבו אמר רב הונא, לא שנו, שמה** _____

אלא בדמי אבידה, הואיל וטרח בה, איזו טירחה (רש"י) _____

אבל מעות אבידה (שמצא מעות בעצמן), **דלא טרח בהו, לא, מה לא** _____

והני, אלו מעות _____ **כמעות אבידה דמו, מדוע** _____

אמר ליה, מי אמר למי _____ **לא שבקו לי דאשרי לך, פרש** _____

לפי"ז האם התיר רב יוסף לרחבה להשתמש במעות _____

סיכום באלו מעות מותר להשתמש לפי ר' טרפון ואלו לא

מדוע	האם מותר להשתמש בהן	באר מה הם	
		רש"י	דמי אבידה
		רש"י	מעות אבידה
			מעות יתומים

בס"ד

בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

מתנני' מצא ספרים, קורא בהן אחד לשלשים יום, ואם אינו יודע לקרות, גוללן מתחילתן לסופן

מדוע הצריכוהו לקרות בהן או לגוללן (רש"י) _____

אבל לא ילמוד בהן בתחלה, באר "בתחלה" (רש"י) _____ ומדוע אסור (שם) _____

ולא יקרא אחר עמו, מדוע (רש"י) _____

מצא כסות, מנערה אחד לשלשים יום, ושוטחה לצרכה, אבל לא לכבודו

"לצרכה" לצורך מי _____ ומדוע הצריכוהו לעשות כן (רש"י) _____

מצא כלי כסף וכלי נחושת, משתמש בהן לצרכן משום שאם לא ישתמש בהן, הם מתעפשים

מדוע הם מתעפשים (רש"י) _____

אבל לא ישתמש בהן באופן שיביא לשחקן, מה גורם להם שישחקו (רש"י) _____

מצא כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבא אליהו

מה הטעם: בכלי זהב (רש"י) _____ בכלי זכוכית (שם) _____

סיכום אופני הטיפול באבידה

מצא	מה עליו לעשות	ומה אסור לו לעשות
ספרים	אם יודע לקרות	
	אם אינו יודע לקרות	*****
כסות		
כלי כסף וכלי נחושת		
כלי זהב וכלי זכוכית		

מצא שק או קופה, איזה אדם מצא (רש"י) _____

וכל דבר שאין דרכו ליטול משום שגנאי הוא לו, מהו הגדר של דבר שגנאי הוא לו (שם) _____

הרי זה לא יטול, משום שהוא פטור מהשבת אבידה, מנלן (שם) _____

גמ' אמר שמואל, המוצא תפילין בשוק, שם דמיהן ומניחן לאלתר

פרש: "שם דמיהן" _____ "ומניחן" _____

מתיב רבינא, הרי שנינו במשנתנו "מצא ספרים קורא בהן אחד לשלושים יום, ואם אינו יודע לקרות גוללן"

משמע שגוללן אין, אבל שם דמיהן ומניחן, לא, ומה פסק שמואל _____

אמר אביי לתרץ הקושיא, תפילין בי בר חבו (אצל בר חבו) משכח שכיחי ויכול המאבד לקנות תפילין חדשות בנקל עם

הכסף שיקבל, ולכן מה הדין במקרה שמצא תפילין _____

אבל ספרים, לא שכיחי, ולכן לא ימכרם, שמה לא ימצא הבעלים ספרים אחרים לקנות.

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

סיכום קושית רבינא על דברי שמואל והתירוצ

הקושיא: מה עליו לעשות אם מצא	התירוצ		תפילין (דברי שמואל)
	האם הם מצויים לקנות	האם זו סיבה שימכרם / שלא ימכרם	
			ספרים (משנתנו)

תנו רבנן, השואל ספר תורה מחבירו, הרי זה לא ישאילנו לאחר

אם רצה השואל, פותחו וקורא בו, ובלבד שלא ילמוד בו בתחילה, פירוש, שלא ילמוד בו דבר שלא למד מעולם,

ולא יקרא אחר עמו, לפי שכל אחד מושך אצלו והספר נקרע.

וכן המפקיד ספר תורה אצל חבירו, גוללו השומר כל שנים עשר חודש, פותחו וקורא בו

אם בשבילו פתחו השומר, אסור, שאסור לו לפותחו לצורך עצמו,

סומכוס אומר, בחדש (ס"ת חדש), גוללו כל שלשים יום, בישן (ס"ת ישן), גוללו כל שנים עשר חודש

מדוע צריך לגלול ספר תורה חדש, יותר תדיר מס"ת ישן (רש"י).

ר' אליעזר בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה (חדש וישן), גוללו כל שנים עשר חודש.

סיכום דיני הברייטא:

כששאלו ספר תורה: מה מותר לו לעשות.

ומה אסור: 1. 2. 3.

כשקיבלו בפקדון: מה צריך השומר לעשות בו

כל כמה זמן חייב לעשות זאת: לפי תנא קמא

לפי סומכוס לפי ר' אליעזר בן יעקב

ומה אסור לו לעשות בו

הגמ' דנה בדברי הברייטא: **אמר מר, השואל ספר תורה מחבירו, הרי זה לא ישאילנו לאחר**

מקשה הגמ', **מאי אריא ס"ת** שמשום שנוח להתקלקל אסור לשואל להשאיל, הרי **אפילו כל מילי, נמי** אסור להשאיל לאחר

דאמר ר' שמעון בן לקיש על המשנה במסכת גיטין, **כאן** (במשנה זו) **שנה** לנו **רבי**

שאין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר לאחר, בלא רשות הבעלים

וז"ל המשנה במסכת גיטין: **המביא גט בארץ ישראל, וחלה השליח, הרי זה משלחו ביד אחר, ואם אמר לו הבעל לשליח, טול לי הימנה**

חפץ פלוני כשתתן לה את הגט, **לא ישלחנו** השליח את הגט **ביד אחר, שאין רצונו** של הבעל **שיהא פקדונו** (החפץ שיטול ממנה) **ביד אחר.**

סיכום הקושיא: איזה דין מלמדנו רבי בזה שאמר "לא ישלחנו ביד אחר וכו'"

ומה משמע מהברייטא ד"השואל ספר תורה" וכו' ואיך משמע כן

מתרצת הגמ', **ספר תורה איצטריך ליה** לתנא להשמיענו שאסור לשואל להשאיל, משום **דמהו דתימא ניחא ליה לאיניש**

דתיעבד מצוה בממוניה, ולכן יהיה מותר להשאילו, **קמ"ל** שגם ספר תורה אסור לשואל להשאיל.

ביאור קושית הגמ' "מאי אריא ס"ת וכו'" והתירוצ

מה הדין לפי זה בשאר דברים	ומה הטעם שאסור	מדוע נקט התנא ספר תורה	
	רש"י	שרק ספר תורה אסור	לפי הבנת הגמ' בקושיא
	שיטמ"ק	אפילו שהיא מצוה מכל מקום אסור להשאיל לאחר	לפי התירוצ

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

המשך ביאור הברייטא, "פותחו וקורא בו"

מקשה הגמ', פשיטא שמותר לשואל לקרות בו, ואלא למאי שייליה מיניה

באר הקושיא

מתרצת הגמ', סיפא איצטריכא ליה, ששנה הרישא משום הדין האמור בסיפא, "ובלבד שלא ילמוד בו בתחילה"

סכס, לפי התירוץ, האם יש חידוש במה שכתוב בברייטא "פותחו וקורא בו"

וא"כ מדוע תני ליה התנא _____ ומה הדין דתני בסיפא _____

המשך ביאור הברייטא, "וכן המפקיד ספר תורה אצל חברו, גוללו השומר כל שנים עשר חודש, פותחו וקורא בו"

מקשה הגמ', מאי עבידתיה גביה, על אלו מילים בברייטא הקושיא _____

מדוע הבינה הגמ' שמה שאמר "פותחו וקורא בו" היינו לצורך עצמו (רש"י) _____

ותו קשה, שהרי בברייטא עצמה שנינו שלצורך עצמו אסור, היכן תני כן בברייטא. _____

מתרצת הגמ', הכי קאמר, אם כשהוא גוללו לצורך הספר פותחו וקורא בו, מותר, אבל אם בשבילו פתחו, אסור

סכס, האם "פותחו וקורא בו" הוא לצורך עצמו או לצורך הס"ת:

לפי הבנת הגמ' בקושיא _____ לפי התירוץ _____

המשך ביאור הברייטא: סומכוס אומר, בחדש (בס"ת חדש), גוללו כל שלשים יום, בישן גוללו כל שנים עשר חודש

ר' אליעזר בן יעקב אומר, אחד זה ואחד זה (חדש וישן), שנים עשר חודש

ומה סובר תנא קמא _____

מקשה הגמ', ר"א בן יעקב, היינו תנא קמא, שמה הדין לפי שניהם _____

מתרצת הגמ', אלא אימא וכו', איך צריך לגרוס בברייטא לפי התירוץ _____

סכס, המפקיד ספר תורה אצל חברו כל כמה זמן חייב השומר לגוללו:

לפי תנא קמא: בחדש ובישן _____ לפי סומכוס: בחדש _____ בישן _____

לפי ר"א בן יעקב: בחדש ובישן, לפי ההו"א _____ לפי התירוץ _____

כמו איזה מהתנאים הנ"ל סובר תנא דמשנתנו (רש"י) _____

סיכום הקושיות על הברייטא "השואל ספר תורה וכו'" והתירוצים

	תנו רבנן	מה מקשה הגמ' על זה	ומה התירוץ
השואל ס"ת מחבירו	הרי זה לא ישאילנו לאחר		
	פותחו וקורא בו ובלבד שלא ילמוד בו בתחלה ולא יקרא אחר עמו		
המפקיד ס"ת אצל חברו	גוללו כל שנים עשר חודש פותחו וקורא בו אם בשבילו פתחו אסור		
	סומכוס אומר, בחדש שלשים יום בישן שנים עשר חודש ר"א בן יעקב אומר אחד זה ואחד זה, שנים עשר חודש		

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

שנינו במשנתנו, אבל לא ילמד בו (בספר שמצא) בתחילה, ולא יקרא אחר עמו

מקשה הגמ', ורמינהו, המוצא ספר לא יקרא בו פרשה וישנה, פרש _____
ולא יקרא בו פרשה ויתרגם, פרש _____

הטעם שאסור לו לעשות דברים אלו, כתוב בשיטמ"ק בשם תוס' שאנץ ז"ל "שניהם מפני ששוהה יותר מדאי" וזה יכול לגרום שיתקלקל.

ולא יפתח בו יותר משלשה דפין בבת אחת, ולא יקראו בו שלשה בני אדם בכרך אחד ביחד

משמע דווקא שלושה אין קורין יחד, הא שנים קורין, ומה תני במשנתנו _____

אמר אביי, לא קשיא, כאן במשנתנו, איירי בענין אחד, ולכן האם מותר לשנים לקרוא יחד (רש"י) _____

כאן בברייתא, איירי בשני ענינים, ולכן כמה מותרים לקרוא ביחד _____

סיכום הסתירה והתירוץ

	הסתירה			תירוץ אביי	
	האם מותר לשנים לקרוא יחד	איך משמע כן	איך מיירי	ולכן מה הדין בשנים	והטעם
לפי משנתנו					
לפי הברייתא					רש"י

שנינו במשנתנו, "מצא כסות, מנערה אחד לשלושים יום"

מקשה הגמ', למימרא דניעור מעלי לה (שניעור מועיל לבגד), והאמר רבי יוחנן, מי שיש לו גרדי אומן בתוך ביתו

פרש "גרדי אומן" (רש"י) _____

ינער כסותו בכל יום, פירוש, שיכול להרשות לעצמו לנער בגדו כל יום, ואף שזה גורם שהבגד יתקלקל, שהרי יש לו מי

שיארוג לו בגדים חדשים. מבואר בדבריו שעל ידי ניעור הבגד מתקלקל.

סיכום קושית הגמ' על דברי ר' יוחנן

	האם ניעור מועיל לבגד	איך משמע כן
משנתנו		
ר' יוחנן		

מתרצת הגמ', אמרי, בכל יום קשי לה, אחד לשלשים יום מעלי לה. איבעית אימא, לא קשיא, הא בחד והא בתרי.

אב"א, לא קשיא, הא בידא והא בחוטרא. איבעית אימא, לא קשיא, הא בדעמרא (צמר) הא בדכיתנא (פשתן).

סיכום התירוצים

	דמשנתנו איירי	ורבי יוחנן איירי
תירוץ א'		
תירוץ ב'		
תירוץ ג'		
תירוץ ד'		

המשך בבא מציעא דף כ"ט ע"ב

אמר רבי יוחנן, כסא דחרשין ולא כסא דפושרין, פרש (רש"י) _____
 מדוע מביאה הגמ' כאן את דבריו (שם) _____
 א. ולא אמרן שמים פושרין רעים לגוף, אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 ב. ובכלי מתכות נמי, לא אמרן אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 ג. ולא אמרן אלא _____ אבל _____ לית לן בה
 סכס, אלו תנאים צריכים במים פושרים כדי שיזיקו: 1. _____ 2. _____ 3. _____
 אם חסר אחד משלוש תנאים אלו האם הם רעים לגוף _____
 באר: "צויץ" (רש"י) _____ "שדא" _____ "ציביא" (רש"י) _____

ואמר רבי יוחנן, מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן

ומדוע זה גורם להפסד	במה איירי	
		ילבש בגדי פשתן
(רש"י)		
		וישתמש בכלי זכוכית
1. (רש"י)		וישכור פועלים, ואל ישב עמהן
2. (שם)		

מה בא ר' יוחנן ללמדנו בזה (רש"י) _____

בבא מציעא דף כ' ע"א

שנינו במשנתנו, "מצא כסות וכו', שוטחה לצורכה, אבל לא לכבודו"

איבעיא להו, לצורכו ולצורכה מאי, באר את הספק

צריך ביאור, מדוע איבעיא להו, הרי שנינו במשנתנו "מצא ספרים, קורא בהן אחד לשלשים יום", וכן תני בברייתא לקמן "כלי נחושת משתמש בהן וכו'" משמע דלצורכו ולצורכה מותר. ומבארים התוס' שהאיבעיא היא רק בכסות, משום שכסות עשויה להתקלקל מחמת שימוש לצורכו ולצורכה, משא"כ ספרים וכלים.
כיצד כסות עשויה להתקלקל
ומדוע אין חוששין לזה: בספרים
בכלי כסף וכלי נחושת

ת"ש, מהא דשנינו במשנתנו "שוטחה לצורכה", מדייקת הגמ' לצורכה אין (מותר לשוטחה), הא לצורכו ולצורכה לא.

דוחה הגמ', אימא סיפא, דתני "אבל לא לכבודו", משמע שדוקא לכבודו הוא דלא הותר לו לשוטחה, הא לצורכה ולצורכו שפיר דמי, ומותר

אלא מהא (ממשנה זו) ליכא למשמע מינה, באר מדוע

הערה: בגמ' שבת קכ"א. יש סתירה מעין זה, ועיין רש"י שם בד"ה אלא, שמבאר שאין זו סתירה, וזה לשונו, "דודאי מתניתין לאו כולה דוקא, אלא חדא מינייהו דוקא רישא או סיפא, ותנא אידך אטו ההיא, ולא ידעינן הי מינייהו דוקא דנגמר מיניה".

ביאור מדוע אין ראוי ממשנתנו

לפי"ז מה הדין "לצורכו ולצורכה"	באר איך משמע כן
רישא "שוטחה לצורכה"	
סיפא "אבל לא לכבודו"	

ת"ש, מהא דתני בברייתא, מצא כסות לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד (יתד) לצורכו, אבל ישטחנה על גבי

מטה ועל גבי מגוד לצורכה

ואם נזדמנו לו אורחים, לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד, בין אם שוטחה לצורכו ובין אם שוטחה

לצורכה, מה מוכיחה הגמ' מברייתא זו

מאיזה דין מוכיחה הגמ' כן

מדוע אם נזדמנו לו אורחים נחשב לצורכו, אע"פ ששוטחה לצורכה (רש"י)

דוחה הגמ', דאפשר לומר דלצורכו ולצורכה מותר, והטעם שבנזדמנו לו אורחים אסור

הוא משום דשאני התם, דמקלא קלי לה כאשר הוא שוטחו בפני האורחים, ולכן אסור לשוטחה אפילו לצורכה

פרש: "מקלא קלי לה" (רש"י)

ומבארת הגמ' איך "מקלא קלי לה":

אי משום עינא, פרש (רש"י) אי משום גנבי, פרש (רש"י)

סכס, מדוע אסור לשוטחה אפילו לצורכה אם נזדמנו לו אורחים:

לפי הבנת הגמ' בראי

לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל' ע"א

הקדמה להמשך דברי הגמ':

1. נאמר בתורה שאם נמצא חלל (הרוג) ולא נודע מי הכהו, זקני העיר הקרובה אל החלל מביאים עגלת בקר ועורפין אותה בנחל איתן.
2. עגלה זו פסולה אם עבדו בה דכתיב "אֲשֶׁר לֹא עֲבָד בָּהּ", פירוש, שלא נעשה בה מלאכה. ובברייתא דלהלן יבואר אלו דברים נחשבים מלאכה שפוסלות אותה.

תא שמע, דתני לגבי עגלה ערופה

הכניסה את העגלה לרבקה והיתה כוונתו שתינק מאמה, ודשה תוך כדי היניקה, כשירה להיות עגלה ערופה, אבל אם הכניסה לרבקה בשביל שתינק ותדוש (שהיתה כוונתו גם שתדוש) פסולה.

ביאור הברייתא

והטעם	האם היא כשירה או פסולה	ומה עשתה העגלה	לאיזה צורך הכניסה לרבקה	הרישא	הכניסה לרבקה ודשה
רש"י					
				הסיפא	בשביל שתינק ותדוש

מוכיחה הגמ', והא הכא, היכן _____
 דלצורכו ולצורכה הוא, מה היא עושה לצורכו _____ ומה לצורכה _____
 וקתני פסולה, מה רצתה הגמ' להוכיח מזה _____
 דוחה הגמ', שאפשר לומר שלצורכו ולצורכה מותר, שאני התם, בעגלה ערופה דאמר קרא "אֲשֶׁר לֹא עֲבָד בָּהּ" דמשמע מכל מקום שנעבד בה, פסולה, איך משמע כן מלשון "עובד" _____
 סכס, "הכניסה לרבקה בשביל שתינק ותדוש" אמאי פסולה: _____
 לפי הבנת הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____
 מקשה הגמ', אי הכי, שְׁמָה _____
 אפילו רישא נמי, מהו המקרה ברישא _____
 שמה הדין בזה לפי מה דתני בברייתא _____ ואיך צריך להיות הדין לפי הקושיא _____
 מתרצת הגמ', הא הרישא דתני "הכניסה לרבקה ודשה" לא דמיא אלא להא דתנן לגבי פרה אדומה _____
 דשנינו, שְׁכָן עליה עוף, כשירה, איזו מלאכה נעשית בפרה _____
 אבל אם עלה עליה זכר והפרה נושאת אותו, פסולה מחמת מלאכת הנשיאה.

ביאור במה דומה דין של עגלה ערופה לדין פרה אדומה

פרה אדומה	איזה מקרה בעגלה ערופה דומה לזה	במה זה דומה	ולכן מה הדין
ששכן עליה עוף		(רש"י ד"ה עלה)	
שעלה עליה זכר			

שאלת רשות: "הכניסה לרבקה ודשה" אמאי כשירה, הרי עשתה מלאכה בדישה, ויפסל כמו עלה עליה זכר (תוס')

המשך בבא מציעא דף ל' ע"א

ומבאר הגמ', מאי טעמא לחלק בין "שכן עליה עוף" שהיא כשרה, ל"עלה עליה זכר" שהיא פסולה

כדרב פפא, דאמר רב פפא על מה שכתוב בעגלה ערופה "אֲשֶׁר לֹא עֶבֶד בָּהּ"

אי כתיב עובד וקרינן עובד, פירוש, אם היה כתוב "עובד" וגם היינו קוראים "עובד"

הוה אמינא שהיא פסולה **אפילו** אם נעשתה בה מלאכה **ממילא**

ואי כתיב עבד וקרינן עבד, פירוש, אם היה כתוב "עבד" וגם היינו קוראים "עבד"

הוה אמינא שאינה נפסלת **עד דעבד בה איהו** בידיים

אבל **השתא, דכתיב עבד וקרינן עובד**, בא הכתוב לומר שכדי לפסולה, **בעינן עובד דומיא דעבד**

דהיינו שגם כשנעשתה בה מלאכה מאליה, אינה נפסלת רק אם הוא דומה ל"עבד" בידיים.

מה עבד בידיים, **דניחא ליה**, שהרי העושה בידיים ודאי ניחא ליה

אף עובד דממילא, אינה נפסלת אלא כשנעשתה בה מלאכה **דניחא ליה** לבעלים.

סיכום התירוץ על הקושיא "אי הכי אפילו רישא נמי", הואיל וכתוב עבד וקרינן עבד, לומדים מזה דאינה נפסלת במלאכה

שנעשית מאליה, אלא אם כן הבעלים ניחא להו מהמלאכה, דאז הוי דומיא דעבד.

סיכום דברי רב פפא

לפי זה האם תהיה כשירה או פסולה				מה יכולים ללמוד מזה	
כשעלה עליה זכר	כששכן עליה עוף	כשהכניסה בשביל שתניק ותדוש	כשהכניסה לרבקה ודשה		
					אי כתיב עובד וקרינן עובד
		הלוי באיזמית הלוי "לצרכו ולצרכה נא"			אי כתיב עבד וקרינן עבד
					השתא דכתיב עבד וקרינן עבד

סיכום הראיות והדיחויים לענין "לצורכו ולצורכה"

הדיחוי	באר את ההוכחה	מה רצתה הגמ' להוכיח	
			מרישא דמשנתנו "שוטחה לצורכה"
			מ"נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה וכו' בין לצורכה"
			מ"הכניסה לרבקה וכו' בשביל שתניק ותדוש פסולה"

למסקנא האם נפשטה האיבעיא ד"לצורכו ולצורכה" באבידה

בס"ד

בבא מציעא דף ל' ע"א

שנינו במשנתנו, "כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו'"

ת"ר, המוצא כלי עץ, משתמש בהן בשביל שלא ירקבו

מצא כלי נחושת, משתמש בהן בחמין, ומה הדין בצונן (רש"י)

אבל לא על ידי האור, מפני שמשחיקן, פרש "לא על ידי האור" (רש"י)

מצא כלי כסף, משתמש בהן בצונן, אבל לא בחמין, מפני שמשחירן

מצא מגריפות וקרדומות, לאיזה צורך עשויות ה"מגריפות" (רש"י)

משתמש בהן ברך, אבל לא בקשה, מפני שמפחיתן, פרש "מפחיתן" (רש"י)

מצא כלי זהב וכלי זכוכית, לא יגע בהן עד שיבא אליהו ויגלה של מי הם

מסיימת הברייתא, כדרך שאמרו באבידה, כך אמרו בפקדון, איזה דין שאמרו באבידה הוא גם בפקדון

שואלת הגמ', פקדון, מאי עבידתיה גביה, פרש (רש"י)

ומדוע שלא יצטרך השומר להשתמש בפקדון כדי שלא יתקלקל (שם)

אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת, שהברייתא איירי בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים

לפי זה במקרה שהבעלים נמצאים כאן, האם השומר חייב לטפל בפקדון

סיכום האופנים שמטפל באבידה

והטעם שאסור	באיזה אופן אסור להשתמש	באיזה אופן משתמש	
			בכלי נחושת
			בכלי כסף
			במגריפות וקרדומות
רש"י במשנתנו		*****	בכלי זהב
רש"י במשנתנו		*****	בכלי זכוכית

בס"ד

בבא מציעא דף כ' ע"א

שנינו במשנתנו, "מצא שק או קופה וכל דבר שאין דרכו ליטול, הרי זה לא יטול"

שואלת הגמ', מנהני מילי, שאדם שגנאי הוא לו להשיב את האבידה, פטור מהשבת אבידה

משיבה הגמ', דת"ר, מה שכתוב בפרשת השבת אבידה "והתעלמתי", מזה לומדים שיש פעמים שאתה מתעלם, ופעמים

שאי אתה מתעלם, מאיפה לומדים "פעמים שאתה מתעלם" _____

ומהיכן לומדים "פעמים שאי אתה מתעלם" (רש"י) _____

ומבאר הברייטא, הא כיצד, פירוש, מה הם המקרים של "פעמים שאתה מתעלם"

1. היה המוצא כהן, והיא בבית הקברות, מה נמצא בבית הקברות (רש"י) _____

2. או שהיה המוצא זקן, ואינה לפי כבודו, מה אינה לפי כבודו (רש"י) _____

3. או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חברו, פרש (רש"י) _____

לכך נאמר "והתעלמתי מהם" ללמדנו שיש מקרים שבהם הוא פטור מהשבת אבידה

שואלת הגמ', למאי איצטריך קרא, פירוש, לאיזה מהמקרים הנ"ל צריך את הפסוק "והתעלמתי"

אילימא, שצריך את הפסוק לכהן והיא בבית הקברות, א"א לומר כן משום שזה פשיטא, שמה _____

שהרי האי חייב להשיב, הוא מצוות עשה, איזו מצוה (רש"י) _____

והאי איסור, הוא לא תעשה ועשה, איזה איסור _____

היכן כתוב בתורה: ה"לא תעשה" (רש"י) _____ "העשה" (שם) _____

ולא אתי עשה, ודחי את לא תעשה ועשה, מדוע אומרת הגמ' שהשבת אבידה זה "עשה", הרי יש בה גם "לא תעשה"

(רש"י) _____

ותו, עוד סיבה שזה פשוט ש"כהן והיא בבית הקברות" פטור מהשבה, שהרי לא דחינן איסורא מקמי ממונא

מהו האיסור _____ ואיזה "ממונא" בא לדחותו _____

אלא, אם נאמר שהפסוק "והתעלמתי" נצרך לשלו מרובה משל חברו, גם זה א"א לומר, שהרי דין זה מדרב יהודה אמר רב

נפקא, דאמר רב יהודה אמר רב, כתוב בתורה "אִפְסֵי כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן" ללמדנו ששלך קודם לשל כל אדם

איך לומדים זאת מהפסוק (רש"י) _____

שאלת רשות: מנא ליה שהפסוק בא ללמדנו ש"שלך קודם", אולי זה רק הבטחה שלא יהיה בך אביון

(רש"י סנהדרין דף סד:) _____

מסקנת הגמ': אלא "והתעלמתי" נצרך לזקן ואינו לפי כבודו, ללמדנו שאינו חייב להשיב את האבידה.

סיכום ה"פעמים שאתה מתעלם" ומנין לומדים אותו

מה הם המקרים שבהם הוא מתעלם כתוב לפי סדר הברייטא	האם דין זה נלמד מ"והתעלמתי"	אלא מה הטעם שהוא מתעלם	האם מותר לו להתעלם או שהוא חייב להתעלם

בס"ד

בבא מציעא דף כ' ע"ב

אמר רבה, הכישה חייב בה

מי הוא המוצא (רש"י) _____ מה הוא עשה בה (שם) _____

מה דינו מעתה (שם) _____ והטעם (שם) _____

אביי הוה יתיב קמיה דרבה וכו'

כתוב מה היה המעשה עם אביי _____

ומה פסק לו רבה _____

איבעיא להו, במקרה שהמוצא הוא זקן שדרכו להחזיר בשדה, ואין דרכו להחזיר בעיר

מדוע בשדה דרכו להחזיר ובעיר אין דרכו להחזיר (רש"י) _____

מהו, האם הוא חייב להחזיר את האבידה או לא.

האם האיבעיא היא כשמצאה בעיר או בשדה _____

צדדי הספק הם: מי אמרינן, השבה מעליא בעינן, באר "השבה מעליא" _____

וכיון דלא דרכיה להחזיר בעיר, לא לחייב, במה הוא לא יתחייב (רש"י) _____

או דלמא, בשדה מיהת הוא דאיחייב ליה, מדוע _____

וכיון דאיחייב ליה להתחיל ההשבה בשדה, איחייב ליה בעיר, מדוע הוא חייב גם בעיר (רש"י) _____

סיכום דין חיוב זקן בהשבת אבידה

מקום המציאה	מקום ההשבה	הצד שחייב	הצד שפטור
בעיר	בעיר	*****	
בשדה	בשדה		*****
בשדה	בעיר		

אמר רבא, כל שבשלו מחזיר, בשל חבירו נמי מחזיר, באר "בשלו מחזיר" _____

וכל שבשלו פורק וטוען, בשל חבירו נמי פורק וטוען.

באר מה היא : מצוות "פריקה" (רש"י) _____

מצוות "טעינה" (שם) _____

איזה מהן נאמרה : ב"עזב תעזוב" _____ ב"הקם תקים" _____

סכום, על אלו דברים אמר רבא שאע"פ שהוא זקן, מ"מ אם היה עושה כן לעצמו חייב ג"כ לעשותן לאחרים :

1. _____ 2. _____ 3. _____

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב

הגמ' מביאה מעשה בענין זקן ואינו לפי כבודו

רבי ישמעאל ברבי יוסי הוא קאזיל באורחא	פרש	שאלה	כתוב את התשובה
פגע ביה ההוא גברא		על מי זה נאמר	
הוא דרי פתכא דאופי	רש"י		
אותבינהו וקא מיתפח	רש"י		
אמר ליה, דלי לי	רש"י	מי אמר למי	
אמר ליה, כמה שוין			
אמר ליה, פלגא דזוזא			
יהיב ליה פלגא דזוזא		מי נתן למי	
ואפקרה		על מי זה נאמר	
הדר זכה בהו	רש"י		
הדר יהיב ליה פלגא דזוזא			
ואפקרה			
חזייה דהוה קא בעי למיהדר למזכיה בהו			
אמר ליה, לכולי עלמא אפקרנהו ולך לא אפקרנהו		מי אמר למי	

מדוע קנה ר' ישמעאל ברבי יוסי את העצים _____
 ומדוע הפקיר אותם לאחר מכן (תוס') _____
 מקשה הגמ' על מעשה זה, ומי הוי הפקר כי האי גוונא, באיזה אופן _____
 והתנן במסכת פאה, בית שמאי אומרים, הפקר שהוא לעניים בלבד, הרי זה הפקר
 ובית הלל אומרים, אינו הפקר, עד שיהא הפקר לעניים ולעשירים, כשמיטה דהוי הפקר לכל
 האם קושית הגמ' היא מדברי בית שמאי או מדברי בית הלל _____
 מתרצת הגמ', אלא, ר' ישמעאל ברבי יוסי לכו"ע אפקרינהו וגם לאותו אדם, ובמלתא בעלמא הוא דאוקמיה
 סכס, למי הפקיר רבי ישמעאל ברבי יוסי את העצים _____
 וא"כ למה אמר לו רבי ישמעאל ברבי יוסי "ולך לא אפקרנהו" _____
 עוד מקשה הגמ' על המעשה הנ"ל, והא רבי ישמעאל ברבי יוסי, זקן ואינו לפי כבודו הוה
 באר הקושיא _____
 מתרצת הגמ', ר' ישמעאל ברבי יוסי לפניו משורת הדין הוא דעבד.

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב

הגמ' מביאה את המקור שראוי לנהוג לפני משורת הדין:

דתני רב יוסף על הפסוק (שבו יעץ יתרו למשה רבינו) "והודעת להם את הדרך ללכת בה ואת המעשה אשר יעשון"

הפסוק נדרש כך: **"והודעת להם, זה בית חייהם, פרש "בית חייהם" (רש"י)**

מדוע א"א לפרש ד"בית חייהם" היינו דחייב ללמד חוקים ותורות (שם).

הבבלי תא דורשת את המשך הפסוק: **"את הדרך, זו גמילות חסדים. (אשר) ילכו, זו ביקור חולים. בפה, זו קבורה.**

"ואת המעשה, זה הדין. אשר יעשון, זו לפני משורת הדין.

סכס, האם ר' ישמעאל בר"י היה מחויב לטעון לו את העצים מדוע

א"כ מדוע קנה ממנו את העצים

מאיפה לומדים שראוי לנהוג לפני משורת הדין

ביאור הפסוק על פי דרשת הגמ'

מה דורשים מזה	ביאור על פי המהרש"א איך מרומזת הדרשה בפסוק
והודעת להם	"להם" משמע דבר הדרך להם ולפני, דהיינו מחייבת אמונתם.
את הדרך	"הדרך" זה"א הידוע כלומר לדרך הידועה שהיא למעלה חסדים, שהיא אצל לאדם למעלה חסדים מהפסוק "אחר ד' אלו קיבץ תלכו".
ילכו	שהלכות ללכת לדרך החולה לא שום מעשה הוא מקיים את המצוה ובמסקנת הלכה שכן ילכו נא לא אחד משני בחלי.
בה	שהתעסק בקצרות הדין אין תכלית עשייתו רק "זה", כי אין מצוה לתקוף למעלה, וזהו חסד של אמת, משא"כ בשאר למעלה חסדים.
ואת המעשה	משום שמה שנעשה על פי דין הוא "המעשה" שראוי לעשות.
אשר יעשון	"אשר יעשון" משמע דבר שבלי דין עושים מרצונם, ואין צד דין כופין עליהם, דהיינו לפני משורת הדין.

הערה: עיין בספר בן יהודה (הובא ב"אוצר המפרשים" הנספח לקובץ תלמודו בידו) שמפרש שיתרו נתן עצה בדברים אלו כדי למעט מחלוקות ודין ודברים מביניהם, עיין שם פירוש נאה איך שגמילות חסדים, ביקור חולים, וקבורה, ממעט תביעות בפני הדיינים.

אמר ר' ברייתא דתני ר' יוסף, "ילכו", זה ביקור חולים

מקשה הגמ', **היינו גמילות חסדים, באר הקושיא**

מתרצת הגמ', **לא נצרכה הדרשה ד"ילכו" אלא ללמד לבן גילו שחייב לבקרו בחלי**

והחידוש הוא, דאע"פ **דאמר ר', בן גילו נוטל אחד מששים בחליו, ואפילו הכי מבעי ליה למיזל לגביה**

בהמשך הברייתא תני ר' יוסף:

"פה" זו קבורה, מקשה הגמ', היינו גמילות חסדים

מתרצת הגמ', **לא נצרכה הדרשה ד"פה" אלא ללמד לזקן ואינו לפי כבודו** שגם הוא חייב לעסוק בקבורה

סכס, מאחר שכבר למדנו מצות גמילות חסדים מ"את הדרך" מדוע הוצרך הפסוק להוסיף:

"ילכו" למצות ביקור חולים

"פה" למצות קבורה

בהמשך הברייתא תני ר' יוסף:

"אשר יעשון", זו שראוי לנהוג לפני משורת הדין, דאמר ר' יוחנן, לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה

מקשה הגמ', **אלא האם דיני דמגזיתא לדינו, פרש "דיני דמגזיתא" (רש"י)**

מתרצת הגמ', **אלא אימא, לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפני משורת הדין**

קשה שהרי במסכת יומא אמרו שבית המקדש נחרב מפני שנאת חינוס (תוס')

בספר שמירת הלשון שער הזכירה פרק ב' כתב תירוצו נוסף, וזה לשונו: "דאם היו מעבירין על מידותיהן היה הקב"ה מוחל להם ג"כ, אבל הם העמידו דבריהן שלא לוותר כלום לחבריהן מכפי גדר הדין, לכן דקדק הקב"ה ג"כ אחריהן".

בבא מציעא דף ל' ע"ב - ל"א ע"א

מתנני' אי זו היא אבידה שהמוצא יהיה חייב בהשבתה

מצא חמור או פרה רועין בדרך, אין זו אבידה שכן הרגילות להניחם בדרך לרעות, ולכן אנו אומרים שמדעת הניחוח שם

אבל אם מצא חמור וכליו הפוכין, פרש "כליו הפוכין" (שיטה בשם הר"ר יונתן)

וכן אם מצא פרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה וחייב בהשבה, מפני שניכר שהם אבודים מהבעלים

איך מוכח שהיא אבודה מהא ד"רצה בין הכרמים" (רש"י)

סיכום מה נחשב אבידה

ולכן האם הוי אבידה	האם אנו תולים שהם שם מדעת הבעלים או שלא מדעתם	
		מצא חמור או פרה רועין בדרך
		מצא חמור וכליו הפוכין
		מצא פרה רצה בין הכרמים

המשך המשנה:

החזירה וברחה, החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה, שנאמר "הֲשִׁיב תְּשִׁיבָם".

היה המוצא בטל מסלע (ממלאכה ששכרה סלע) לא יאמר לו לבעל האבידה תן לי סלע שהפסדתי ממלאכתי בגלל ההשבה

מדוע באמת אין צריך לתת את כל הסלע שהפסיד (רש"י)

אלא נותן לו (למוצא) שכרו כפועל, ובגמ' מפרש איך שמין תשלום זה.

ואם המוצא רוצה לקבל כל שכרו, מה יעשה, אם יש שם בית דין (שלשה אנשים ואפילו הדיוטות), מתנה בפני בית דין

מה הוא מתנה (רש"י) ואז כמה יקבל עבור השבתו

וכמה יקבל אם לא יתנה בפני בית דין

ואם אין שם בית דין בפני מי יתנה ליטול את כל שכרו, שלו קודם

פרש "שלו קודם"

גמ' על אלו דברים אומרת המשנה "הרי זו אבידה"

מקשה הגמ', אטו כל הני אבידות דאמרינן לעיל בפרקין, לאו אבידה הוו

באר הקושיא

מתרצת הגמ', אמר רב יהודה, הכי קאמר, אי זו היא כלל אבידה שהוא חייב בה, מצא חמור ופרה וכו'

לפי התירוצ' האם רק הדברים הכתובים במשנתנו הוו אבידה

ומה כן בא התנא לומר בדוגמאות אלו

סכס, מה הכוונה של השאלה "אי זו היא אבידה" לפי הבנת הגמ' בקושיא

ומה הכוונה לפי התירוצ'

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב - ל"א ע"א

שואלת הגמ', **ולעולם**, על איזה דין במשנתנו שואלת הגמרא כן.

באר השאלה (רש"י) _____

מה השיב רב יהודה בשם רב על זה _____

שואלת הגמ', **היכי דמי** הא דאמר רב יהודה דעד שלשה ימים אין זו אבידה

אי מיירי שרועה **בלילותא**, **אפילו חדא שעתא נמי** הוי אבידה, מדוע _____

אי מיירי **ביממא**, **אפילו טובא**, יותר ממה _____ **נמי לא**, מה לא _____

ומדוע _____

מתרצת הגמ', **לא צריכא** אלא למקרה **דהוה חזי לה** המוצא, שהיא רועה **בקדמתא ובחשכתא**

פרש: "**בקדמתא**" (רש"י) _____ "**בחשכתא**" (רש"י) _____

שבמקרה זה, עד **תלתא יומי**, **אמרינן** (יש מקום לומר) **איתרמויי איתרמי לה ונפקא**, פרש _____

ולכן האם זו אבידה _____

אבל **טפי** משלושה ימים, **ודאי אבידה היא** משום שאין רגילות לרעות בזמנים אלו באופן קבוע.

סיכום הדינים דחמור ופרה רועין בדרך

ומדוע	האם הוי אבידה		
	יותר מג' ימים	עד ג' ימים	
			בלילה
			ביום
			בקדמתא ובחשכתא

על איזה מהמקרים הנ"ל אמר רב יהודה "עד שלשה ימים" _____

תניא נמי הכי, למי הגמ' מביאה ראיה _____ שמה הוא סובר _____

דתני בברייתא, **מצא טלית וקרדום באסרטיא** (בדרך של רבים), **ופרה רצה בין הכרמים**, **הרי זו אבידה**

אבל אם מצא **טלית מונחת בצד גדר** או **קרדום מונח בצד גדר**, **ופרה רועה בין הכרמים**, **אין זו אבידה**

ואם היו שם במשך **שלשה ימים זה אחר זה**, **הרי זו אבידה** משום שאין הדרך להשאירם יותר משלושה ימים

ראה מים ששוטפין ובאין, **הרי זה גוזר בפניהם** (בפני המים), **איזו מצוה הוא מקיים בזה** _____

איזה דין בברייתא הוא כדברי רב יהודה _____

סיכום דיני הברייתא

מתי גם באופן כזה הוי אבידה	באיזה אופן לא הוי אבידה	באיזה אופן הוי אבידה	
			טלית וקרדום
רשב"א			פרה בין הכרמים

המשך בבא מציעא דף ל' ע"ב - ל"א ע"א

אמר רבא, מה שנאמר בפסוק "לְכָל אֲבֹתָ אֶחָד", זה בא לרבות אבידת קרקע

איך למד דין זה מהפסוק (רש"י ד"ה מאי למימרא)

כיצד יכולה קרקע להיות אבודה

אמר ליה רב חנניה לרבא, תניא בברייתא דין דמסייע לך, דתני ראה מים ששוטפין ובאין, הרי זה גודר בפניהם

באר את הראי'

אמר ליה רבא לדחות את ראייתו, אי משום הא (ברייתא זז), לא תסייעי

שאפשר לומר דהכא במאי עסקינן, בדאיכא עומרין, מדוע אם איכא עומרין אין ראי'

מקשה הגמ', אי דאיכא עומרין, מאי למימרא, מדוע אין בזה חידוש (רש"י)

מתרצת הגמ', דלעולם אפשר לומר שאין מצות השבת אבידה בקרקע, ומה ששנינו "הרי זה גודר בפניהם"

לא צריכא אלא במקרה דאית בה עומרין דצריכי לארעא, דחייב לגדור כדי להציל את העומרים

והחידוש הוא, דמהו דתימא כיון דצריכי לארעא, כי גופא דארעא דמיין ולא יצטרך להציל את העומרים כיון שהם כקרקע

עצמו (על הצד שאינו חייב על אבידת קרקע), קמ"ל הברייתא שאינו כן, וחייב לגדור בפניהם.

סיכום הרא' מהברייתא ד"ראה מים ששוטפין ובאין הרי זה גודר בפניהם" והדיחוי

	את מה הוא בא להציל	ומה החידוש בזה	לפי זה האם יש ראי'
לפי רב חנניה			
לפי הדיחוי			

לסיכום, האם יש ראי' לדברי רבא

האם נדחה דינו של רבא או רק הראי' נדחתה

בס"ד

בבא מציעא דף ל"א ע"א

כדי להבין סוגית הגמ' נקדים את דברי רש"י ד"ה רועה בדרך:
רועה בדרך, איכא תרתי למעלותא, חדא דרועה, ועוד דאפילו לכה לא מסתקבא, הואיל והיא בדרך
לנה בין הכרמים, איכא תרתי לגריעותא, חדא דלכה, ועוד דכרמים מסקבי לה,
לנה בדרך, איכא חדא לגריעותא, דלכה ומתקלקלת בריכתה, אי נמי תלך למרחקים,
רועה בין הכרמים, חדא לגריעותא דזימנא דמסתקבא.

סיכום דברי רש"י

מה היא המעלותא	ברועה בדרך	ברצה בין הכרמים	ברצה בדרך	ברועה בין הכרמים
א.	ב.	*****		
מה היא הגריעותא	*****	א.	ב.	

מה גורם לבהמה להינזק: 1. כשרצה 2. בבין הכרמים.

שנינו במשנתנו, "מצא חמור או פרה רועין בדרך, אין זו אבידה"

מקשה הגמ', **הא גופא קשיא, אמרת "מצא חמור ופרה רועין בדרך, אין זו אבידה"**
משמע שדווקא **רועין בדרך הוא דלא הוו אבידה** משום שיש בזה תרתי למעלותא
מה הם שתי המעלות (רש"י) 1. 2.

הא "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" שיש בהן חסרון ומעלה, **הוא אבידה**

אימא סיפא, "חמור וכליו הפוכים, ופרה רצה בין הכרמים, הרי זו אבידה"

משמע שדווקא **רצה בין הכרמים הוא דהוא אבידה** משום שיש בזה תרתי לגריעותא
מה הם שתי החסרונות (שם) 1. 2.

הא "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" שיש בהן חסרון ומעלה, **אין זו אבידה.**

סיכום הסתירה בדן "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים"

מצא	האם זו אבידה	מה הם שתי הסיבות לזה	לפי זה במקרה שיש רק אחת מהסיבות, האם הוי אבידה	לפי זה מה הדין ברצה בדרך או ברועה בין הכרמים
חמור או פרה רועין בדרך		א.		
		ב.		
פרה רצה בין הכרמים		א.		
		ב.		

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

אמר אביי לתרץ את הסתירה, "יגיד עליו רעו", רצה לומר, דין אחד מלמד על השני:

תנא רועה בדרך דלא הויה אבידה, והוא הדין פירוש, דהטעם ד"רועה בדרך" לא הויה

אבידה, אינו משום שהיא 1. גם רועה 2. וגם בדרך, אלא רק משום שהיא "רועה", וה"ה רועה בין הכרמים.

תנא רצה בין הכרמים דהויה אבידה, והוא הדין פירוש, דהטעם ד"רצה בין הכרמים" הויה

אבידה, אינו משום שהיא 1. גם רצה 2. וגם בין הכרמים, אלא רק משום שהיא "רצה", וה"ה רצה בדרך.

ביאור המשנה לפי הבנת הגמ' בקושיא ולפי תירוצו של אביי

ואיזה דין אפשר ללמוד מזה	מה היא הסיבה לפי תירוצו אביי	מה הם הסיבות לפי קושית הגמ'	
			רועה בדרך לא הויה אבידה
			רצה בין הכרמים הויה אבידה

אמר ליה רבא לאביי, להקשות על תירוצו, אי אמרינן "יגיד עליו רעו"

אם כן, ליתני קילתא (את המקרה היותר קל), דהיינו, שיש בו רק סיבה אחת

וכל שכן חמירתא, ונלמד בק"ו, את מקרה היותר חמור, שיש בו שתי סיבות

ומבאר רבא את דבריו:

ליתני רצה בדרך, דהויה אבידה, מדוע הויה אבידה

וכל שכן רצה בין הכרמים שהיא גם רצה וגם בין הכרמים, דודאי הויה אבידה.

וליתני רועה בין הכרמים, דלא הויה אבידה, מדוע לא הויה אבידה

וכל שכן רועה בדרך שהיא גם רועה וגם בדרך, דודאי לא הויה אבידה.

ביאור קושית רבא על דברי אביי

מה הדין לפי אביי	איזה מקרה תני במשנתנו בדרך/בין הכרמים	קושית רבא: אם כדברי אביי, מה היה לתנא לשנות	ומה היינו לומדים בקל וחומר בדרך/בין הכרמים	באר את הקל וחומר

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

אלא אמר רבא לישב את הסתירה באופן אחר, דבאמת אפשר לדייק מהרישא ד"רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" הוי אבידה, ומהסיפא אפשר לדייק דלא הוי אבידה, ושניהם נכונים, אלא שכל אחד מיירי במקרה אחר, כדלהלן:

רְצָה אֶרְצָה (הסתירה בדין רצה בדרך) **לא קשיא**

הא דאפה לגבי דברא, פרש _____ ולכן האם הוי אבידה _____

הא דאפה לגבי מתא, פרש _____ ולכן האם הוי אבידה _____

רועה ארועה (הסתירה בדין רועה בין הכרמים) **נמי לא קשיא**

כאן באבידת גופה, פרש _____ האם הוי אבידה _____ ומדוע _____

כאן באבידת קרקע, פרש _____ האם הוי אבידה _____ ומדוע _____

סיכום התירוץ של רבא

דלא הוי אבידה	דהוי אבידה	
		איך איירי רצה בדרך
		במה איירי רועה בין הכרמים

מקשה הגמ', **ורועה בין הכרמים, נהי דלא מסקבא, תיפוק ליה משום אבידת קרקע**

וא"כ מה צריך להיות הדין _____

מתרצת הגמ', דאיירי **בדכותי**, מה היה של כותי _____ ומנלן דאין מצווים להשיב אבידתו _____

מקשה הגמ', **ותיפוק ליה משום אבידת גופה** של הבהמה, **דדלמא קטלו לה**, מי יהרוג אותה _____

מתרצת הגמ', דאיירי **באתרא דמתרו** קודם, **והדר קטלי**, פרש _____

מקשה שוב הגמ', **ודלמא כבר אתרו בה**, ולכן ממה צריך לחשוש _____

מתרצת הגמ', שאכן **אי אתרו בה ולא אזדהרו בה** הבעלים, **ודאי אבידה מדעת היא**, ואין זו אבידה שחייב להשיבה.

סכס, מדוע ברועה בין הכרמים אין צריך לחשוש משום :

אבידת קרקע _____ אבידת גופה _____

סיכום שקו"ט על תירוצו של רבא בדין רועה בין הכרמים

והטעם	לפי שלב זה האם יש חיוב השבת אבידה	
		תיפוק ליה משום אבידת קרקע
		בדכותי
		ותיפוק ליה משום אבידת גופה דדלמא קטלו לה
		באתרא דמתרו והדר קטלי
		ודלמא אתרו בה
		אי אתרו בה ולא אזדהרו בה ודאי אבידה מדעת היא

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א

סכס לפי רבא

ומדוע	האם הוי אבידה		
		רועה בדרך	
		הבהמה רועה בין הכרמים	
			של כותי
			של ישראל
		רצה בין הכרמים	
		רצה בדרך	כשפניה לעיר
			כשפניה לשדה

סיכום דיני "רצה בדרך" ו"רועה בין הכרמים" לפי היוצא ממשנתנו

לפי רבא		מה הדין לפי אביי	לפי ההו"א (הסתירה) האם הוי אבידה	מה משמע מזה	לשון המשנה
ובאיזה מקרה	מה הדין				
		*****		לגבי רצה בדרך	הרישא: חמור או פרה רועין בדרך אין זו אבידה
				לגבי רועה בין הכרמים	
				לגבי רצה בדרך	הסיפא: פרה רצה בין הכרמים הרי זו אבידה
		*****		לגבי רועה בין הכרמים	

לסיכום: המקרה שבו יש נפק"מ לדינא בין אביי לרבא הוא 'ברצה בדרך ואֶפֶה לגבי מתא'.

האם במקרה זה הוי אבידה: לפי אביי _____ לפי רבא _____

בס"ד

בבא מציעא דף ל"א ע"א - ל"א ע"ב

שנינו במשנתנו, החזירה וברחה החזירה וברחה, אפילו ארבעה וחמשה פעמים חייב להחזירה שנאמר 'הָשֵׁב תְּשִׁיבָם' אמר ליה ההוא מדרבנן לרבא, והקשה, אמאי חייב להחזירה אפילו ארבעה וחמשה פעמים

אימא ש"הָשֵׁב" משמע שחייב להחזיר חדא זימנא

ומ"תְּשִׁיבָם" נלמד שחייב להחזיר תרי זמני, ויותר מב' פעמים אינו מחויב

סכס, לפי מה ששנינו במשנתנו, כמה פעמים חייב להחזיר _____
וכמה פעמים היה צריך להחזיר לפי קושית ההוא מדרבנן _____
ואיך הוא רוצה ללמוד זאת מהפסוק _____

אמר ליה רבא, "הָשֵׁב" לבד אפילו מאה פעמים משמע, ו"תְּשִׁיבָם" בא ללמד דין אחר
שאם היה כתוב רק "הָשֵׁב", הייתי אומר שאין לי שקיים מצות השבה, אלא אם כן החזירה לביתו של המאבד
איך משמע כן מ"הָשֵׁב" (רש"י ב"ק דף נז.) _____

אבל אם החזירה לגינתו ולחורבתו מנין, שָׁמָּה _____

תלמוד לומר, "תְּשִׁיבָם" שמשמע השבה מכל מקום (בכל אופן), אפילו לגינתו וחורבתו

שואלת הגמ', היכי דמי דהוי השבה אפילו אם החזירה לגינתו ולחורבתו

אי מיירי דמינטרא, פרש _____ פשיטא, שָׁמָּה _____
ולכן מה מיותר _____

אי מיירי דלא מינטרא, אמאי הוי השבה, והרי פשע בה

משיבה הגמ', לעולם מיירי לגינתו וחורבתו דמינטרא, והא קמ"ל דלא בעינן דעת בעלים

פרש "דעת בעלים" (רש"י) _____

וכדר' אלעזר, דאמר הכל צריכין דעת בעלים, ואם החזירוהו לבעלים ולא הודיעו להם, ומתה או נגנבה, חייבים באחריותן.

מי הם "הכל" שצריכים דעת בעלים (רש"י) _____

ומדוע צריכים דעת בעלים (שם) _____

חוץ מהשבת אבידה, שאין צריך דעת בעלים, משום שהתורה ריבתה השבות הרבה ("הָשֵׁב תְּשִׁיבָם")

שאלות סיכום :

א. "אין לי אלא לביתו, לגינתו ולחורבתו מנין, תלמוד לומר 'תְּשִׁיבָם' מכל מקום" :

מה קשה אם נאמר דמיירי : במשמרת _____ באינה משתמרת _____

ואיך מיירי לפי מסקנת הגמרא _____ ומה החידוש בזה _____

ב. החזירה שלא מדעת בעלים ואח"כ מתה או נגנבה :

מה הדין : בגנב וגזלן וד' שומרים _____ באבידה _____

ג. מה לומדים : מ"הָשֵׁב" _____ מ"תְּשִׁיבָם" _____

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א - ל"א ע"ב

עוד הקשה ההוא מדרבנן לרבא, נאמר "שֶׁלַח תִּשְׁלַח", באיזו מצוה נאמר פסוק זה (רש"י).

אימא ש"שֶׁלַח" משמע שחייב לשלחה **חדא זימנא**, ומ"תִּשְׁלַח" נלמד שחייב לשלחה **תרי זימני** ויותר מזה אינו מחויב כמה פעמים יהיה חייב לשלחה לפי זה (רש"י חולין דף קמא).

וכמה פעמים חייב לשלחה לפי מה ששנינו במסכת חולין (רש"י).

אמר ליה רבא, "שֶׁלַח" לבד **אפילו מאה פעמים משמע**, ו"תִּשְׁלַח" בא ללמד דין אחר מ"שֶׁלַח" לבד **אין לי** שחייב לשלחה **אלא** אם הוא צריך אותה **לדבר הרשות** כתוב אפשרות של צורך לדבר הרשות (רש"י).

אבל אם צריך אותה **לדבר מצוה מנין**, שְׁמָה (רש"י).

כתוב אפשרות של צורך לדבר מצוה (שם).

תלמוד לומר "תִּשְׁלַח" מכל מקום, בין לדבר רשות ובין לדבר מצוה.

סכס, מה לומדים מ"שֶׁלַח" _____ מ"תִּשְׁלַח" _____

אמר ליה ההוא מדרבנן לרבא, נאמר לגבי מצות תוכחה, "הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ" ו**אימא** ש"הוֹכַח" משמע שיוכיח **חדא זימנא** ומ"תּוֹכִיחַ" נלמד שחייב להוכיח **תרי זימני**, ויותר מב' פעמים אינו מחויב.

אמר ליה רבא. "הוֹכַח" **אפילו מאה פעמים משמע**, ו"תּוֹכִיחַ" בא ללמד דין אחר מ"הוֹכַח" לבד **אין לי** שחייב להוכיח **אלא הרב לתלמיד**, אבל **תלמיד לרב מנין** שחייב להוכיח **תלמוד לומר "הוכח תוכיח" מכל מקום**, שגם התלמיד חייב להוכיח לרב.

והוא שיוכיחו בדרך כבוד, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות ת"ת (פ"ה ה"ט) וז"ל "ראה רבו עובר על דברי תורה אומר לו למדתנו רבינו כך וכך" סכס, מה לומדים מ"הוֹכַח" _____ מ"תּוֹכִיחַ" _____

נאמר "כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׁוֹנֵאָה רֹבֵץ תַּחַת מַשְׁאֵל וְחִדָּלָהּ מֵעֶזְבִּי לֹא עֶזְבִּי תַעֲזֹב עִמּוֹ" איזו מצוה נאמרה בפסוק זה (רש"י).

מ"עֶזְבִּי" לבד **אין לי** שחייב לפרוק **אלא** כאשר **בעליו עמו** שהרי נאמר "עזב תעזב עמו" אבל *כשאין בעליו עמו מנין, שְׁמָה _____

תלמוד לומר "עזב תעזב" מכל מקום, בין בעליו עמו ובין אין בעליו עמו.

נאמר "לא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר אֶחִיד אוֹ שׁוֹרוֹ נֹפְלִים בַּדֶּרֶךְ וְהִתְעַלְמָתָּ מֵהֶם הֵקֵם תִּקֵּים עִמּוֹ" איזו מצוה נאמרה בפסוק זה (רש"י).

מ"הֵקֵם" לבד **אין לי** שחייב לטעון **אלא** כאשר **בעליו עמו**, שהרי נאמר "הקם תקים עמו" אבל *כשבעליו אין עמו מנין שגם בזה הוא חייב לטעון

תלמוד לומר "הקם תקים" מכל מקום, בין בעליו עמו ובין אין בעליו עמו.

*כגון שהוא זקן או חולה ואינו יכול לסייע.

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א - ל"א ע"ב

שואלת הגמ', ולמה ליה למכתב מצוות פריקה, ולמה ליה למיכתב מצוות טעינה

שהתורה תכתוב רק מצוה אחת ונלמד ממנה את השניה

באר איך נלמד את השניה _____

משיבה הגמ', צריכי שתי המצוות להיות כתובים, דאי כתב רחמנא רק מצות פריקה, ולא מצות טעינה

הוה אמינא שהטעם שחייב, הוא משום דאיכא _____ ואיכא _____

מה הוא החסרון כיס (רש"י) _____

אבל טעינה דלאו צער בעלי חיים איכא, ולא חסרון כיס איכא, אימא לא, מה לא _____

ואי אשמעינן הפסוק רק טעינה ולא פריקה, הו"א שחייב משום דבשכר, פירוש, שהרי טעינה אינו חייב אלא בשכר (לרבנן)

אבל פריקה דבחנם, אימא לא חייב לפרוק בחינם, אלא בשכר כמו בטעינה

לכן צריכא גם פריקה להיכתב, ללמד שחייב לפרוק בחינם.

לסיכום, אילו נכתבה רק טעינה האם היה חייב בפריקה _____

ואם כן מדוע נכתבה פריקה _____

סכם (לרבנן), האם החיוב לסייע הוא בשכר או בחינם : בטעינה _____ בפריקה _____

סכם, מדוע הוצרך לכתוב גם פריקה וגם טעינה לרבנן

ומדוע	איזה דין לא היינו יודעים	
		אילו נכתבה רק פריקה
		אילו נכתבה רק טעינה

שואלת הגמ', ולר' שמעון דאמר, אף טעינה חייב לעשותה בחנם, מאי איכא למימר, הרי לפי דבריו אפשר ללמוד פריקה

מטעינה בק"ו, באר את הק"ו _____

משיבה הגמ', לר' שמעון לא מסיימי קראי, פירוש, שהפסוקים "עֲזֹב תְּעֹזֵב" ו"הִקֵּם תִּקְיָם" אינם מבוררים איזה מהם איירי

בפריקה ואיזה מהם בטעינה, ולכן אם היה כתוב בתורה רק אחד מהם :

במה הייתי מעמיד אותו _____ ואיזה מהם לא הייתי יודע _____

סכם, אם היה כתוב רק "הִקֵּם תִּקְיָם" איזה דין לא היינו יודעים :

לפי רבנן _____

לפי ר' שמעון _____ ומדוע _____

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א - ל"א ע"ב

- שואלת הגמ', **למה לי למכתב הני תרתי**, אלו שניים _____
- ולמה לי למכתב** גם **אבידה**, הרי אפשר ללמוד זה מזה, במה דומים פריקה וטעינה לאבידה (רש"י) _____
- משיבה הגמ', **צריכי** להכתב גם פריקה וטעינה, וגם אבידה _____
- דאי כתב רחמנא** רק **הני תרתי** (פריקה וטעינה), ולא כתב אבידה, הו"א שדוקא בפריקה וטעינה חייב _____
- משום** 1. **דצערא דמרה איתא**, מה הצער שיש לו (רש"י) _____
2. **צערא דידה איתא**, צער של מי _____
- אבל אבידה**, **דצערא דמרה איתא**, **וצערא דידה ליתא**, **אימא לא**, מה לא _____
- ואי אשמעינן** רק **אבידה**, ולא פריקה וטעינה, הוה אמינא שדוקא אבידה חייב להשיב, **משום דליתא למרה בהדה** _____
- אבל הני תרתי** (פריקה וטעינה), **דאיתא למרה בהדה**, איך משמע בפסוקים שהבעלים נמצאים שם (רש"י) _____
- אימא לא** יהא חייב לסייע, מה ההו"א לומר כן, הרי הבעלים אינם יכולים לפרוק ולטעון לבדם _____
- (שם) _____
- לכן **צריכא** לכתוב גם פריקה וטעינה וגם השבת אבידה. _____
- סכס, מדוע א"א ללמוד: אבידה, מפריקה וטעינה _____
- פריקה וטעינה, מאבידה _____
- שאלות רשות: "צערא דידה איתא" מהו הצער שיש בטעינה (ריטב"א ל"א. ד"ה אבל) _____
- ואיך נפרש מה שלמדנו לעיל "אבל טעינה דלאן" צער בעלי חיים איכא" (שם) _____
- נאמר בפרשת רוצח, "**מוֹת יוֹמָת הַמָּכָה**", **אין לי אלא במיתה הכתובה בו**, איזו מיתה כתובה בו (רש"י) _____
- מנין שאם אי אתה יכול להמיתו במיתה הכתובה בו**, כגון באיזה מקרה (שם) _____
- שאתה רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול להמיתו**, כגון באיזה אופן (שם) _____
- תלמוד לומר "מוֹת יוֹמָת"**, **מכל מקום**, שאפשר להמיתו אפילו בכל מיתה. _____
- נאמר "**הִכָּה תִּכָּה** אֶת יוֹשֵׁבֵי הָעִיר הַהוּא לְפִי חֶרֶב וגו'", באיזה ענין נאמר הפסוק (רש"י) _____
- מ"הכָּה" לבד **אין לי אלא בהכאה הכתובה בהן** (סייף), **מנין שאם אי אתה יכול להמיתו בהכאה הכתובה בהן**, **שאתה רשאי להכותן בכל הכאה שאתה יכול**, **תלמוד לומר "הִכָּה תִּכָּה"**, **מכל מקום**, שאפשר להמיתם אפילו בכל מיתה. _____
- נאמר לגבי משכון, "**הַשֵּׁב תְּשִׁיב** לוֹ אֶת הָעֶבֶד וגו'", דהיינו שהמלוה חייב להחזיר את המשכון ללוה בלילה _____
- מ"הַשֵּׁב" לבד **אין לי** שצריך להחזיר, **אלא שמשכנו ברשות בית דין** _____
- איך משמע בפסוק שמשכנו ברשות ב"ד (רש"י) _____
- אבל אם **משכנו שלא ברשות בית דין**, **מנין** שגם צריך להשיב לו, מה הסברא לומר דכשמשכנו שלא ברשות, שלא יצטרך להשיב לו (שיטמ"ק בשם הר"ר יהונתן) _____
- תלמוד לומר "הַשֵּׁב תְּשִׁיב"**, **מכל מקום**, בין שמשכנו ברשות ב"ד בין שלא ברשות בית דין. _____
- נאמר לגבי משכון, "אם **חָבַל תַּחְבּוּל** שְׁלֵמִית רָעָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ", דהיינו שהמלוה חייב להחזיר את המשכון ללוה ביום, _____
- מ"חָבַל" לבד **אין לי** שהמלוה צריך להחזיר, **אלא שמשכנו ברשות בית דין** _____
- איך משמע דאיירי שמשכנו ברשות בית דין (רש"י) _____
- אבל אם **משכנו שלא ברשות מנין**, שָׁמָּה _____
- תלמוד לומר "חָבַל תַּחְבּוּל"**, **מכל מקום**, בין שמשכנו ברשות בית דין בין שלא ברשות ב"ד. _____
- שואלת הגמ', **והני תרי קראי** (שני הפסוקים) שכתוב בהם שהמלוה חייב להחזיר את המשכון **למה לי** _____
- מה משיבה הגמ' _____
- נאמר לגבי מצות צדקה, "**כִּי פֶתַח תִּפְתַּח** אֶת יָדְךָ לוֹ" _____
- מ"פֶּתַח" לבד **אין לי אלא לעניי עירך**, שנאמר "**כִּי יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בָּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ**" (מהרש"א) _____
- לעניי עיר אחרת מנין**, שָׁמָּה _____
- תלמוד לומר "פֶּתַח תִּפְתַּח"**, **מכל מקום**, שחייב לתת גם לעניי עיר אחרת. _____

המשך בבא מציעא דף ל"א ע"א - ל"א ע"ב

נאמר לגבי מצות צדקה, **"נתן תתן"** לו ולא ירע לְכַבֵּד בְּתִתְּךָ לוֹ"
מ"נתן" לבד **אין לי** שחייב ליתן, **אלא** אם הוא יכול לתת **מתנה מרובה**, דלשון "נתינה" משמע דבר חשוב (מהרש"א)
אבל אם אינו יכול לתת אלא **מתנה מועטת**, **מנין** שחייב לתת מתנה מועטת
תלמוד לומר "נתן תתן", **מכל מקום**, שחייב לתת אפילו מתנה מועטת.

נאמר ביציאת עבד עברי, **"הענק תעניק"** לו מִצֵּאֲנֶה וּמִגְדָּנָה וּמִיִּקְכָּה אֲשֶׁר יִבְרַךְ ד' אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּנּוּ לוֹ"
באר מה היא מצות הענקה

מ"הענק" לבד **אין לי** שהאדון חייב בהענקה, **אלא שנתברך הבית בגללו** (בגלל העבד), שרק אז אמרה תורה שמעניקין לו,
מה ההוה אמינא לומר כן (רש"י)

אבל אם **לא נתברך הבית בגללו**, **מנין** שחייב בהענקה
תלמוד לומר "הענק תעניק", **מכל מקום**, שחייב בהענקה אפילו אם לא נתברך הבית בגללו
שואלת הגמ', **ולר' אלעזר בן עזריה דאמר**, שרק אם **נתברך הבית בגללו מעניקין לו**, אבל אם **לא נתברך הבית בגללו**
אין מעניקין לו, אם כן **"תעניק" למה לי**, משיבה הגמ', **דברה תורה כלשון בני אדם**, ו"תעניק" לא נכתב לדרשה.
סכס, אם לא נתברך הבית בגלל העבד, האם האדון חייב בהענקה:

לפי חכמים _____ מנין למדו כן _____
לפי ר"א בן עזריה _____ א"כ למה כתבה התורה "תעניק" _____

נאמר לגבי מצות הלואה, **"העבט תעביטנו"** דִּי מִחְסְרוֹ אֲשֶׁר יִחְסֹר לוֹ"
מ"העבט" לבד **אין לי** שחייב להלוות **אלא** למי **שאין לו** מעות משלו, **ואינו רוצה להתפרנס** מן הצדקה
על זה **אמר רחמנא תן לו** צדקה **דרך הלואה**, דהיינו שנותנין לו לשם הלואה ואינו חוזר וגובה החוב ממנו לאחר מכן
אבל למי **שיש לו ואינו רוצה להתפרנס** משלו, אלא רוצה ליטול מן הצדקה
מנין שנותנים לו כאילו זה במתנה, אבל באמת נותנים לו את המעות בתורת הלואה
תלמוד לומר "תעביטנו", **מכל מקום**, שחייב לפרנס אף למי שיש לו, ואינו רוצה להתפרנס משלו
ואיך יקבל המלווה את מעותיו בחזרה (רש"י)

שואלת הגמ', **ולר' שמעון דאמר**, שמי **שיש לו** מעות משלו **ואינו רוצה להתפרנס** משלו אלא מן הצדקה, **אין נזקקין לו**
להלוותו, אם כן **"תעביטנו" למה לי**, משיבה הגמ', **דברה תורה כלשון בני אדם**
סכס, האם חייב לפרנס למי שיש לו מעות ואינו רוצה להתפרנס משלו:
לפי חכמים _____ מנין למדו כן _____
לפי ר' שמעון _____ א"כ למה כתבה התורה "תעביטנו" _____

סיכום דיני הלואה הנלמדים מ"העבט תעביטנו"

והאם חוזרים וגובין את ההלואה	האם חייבים להלוות לו	"ואינו רוצה להתפרנס" ממנו אינו רוצה להתפרנס	
			אין לו מעות
	לפי רבנן		יש לו מעות
*****	לפי ר' שמעון		

שאלות רשות:

האם ראב"ע ור' שמעון שאומרים "דברה תורה כלשון בני אדם" חולקים על כל הדרשות דלעיל (תוס') _____
א"כ מדוע ר' אלעזר בן עזריה אינו דורש את הייתור ד"תעניק" (שם) _____
ומדוע ר' שמעון אינו דורש את הייתור ד"תעביטנו" (שם) _____

בבא מציעא ל"א ע"א - ל"א ע"ב

סיכום הדינים הנלמדים מהמילים הכפולות

		לגבי איזה ענין נאמר פסוק זה	אין לי אלא	מנין שאף	שהדין הוא
א.	השב תשיבם	השבת אצילה	לכית	לשיתן ולחורבת המשתמרת	דהוי השבה אלו שלא מדעת זללים
ב.	שלח תשלח				
ג.	הוכח תוכיח				
ד.	עזב תעזב				
ה.	הקם תקים				
ו.	מות יומת				
ז.	הכה תכה				
ח.	השב תשיב				
ט.	חבל תחבול				
י.	פתח תפתח				
יא.	נתן תתן				
יב.	העניק תעניק				ומה הדין לר"א בן עזריה:
יג.	העבט תעביטנו				ומה הדין לר' שמעון:

בבא מציעא דף ל"א ע"ב - ל"ב ע"א

שנינו במשנתנו, "היה בטל מן הסלע, לא יאמר לו תן לי סלע, אלא נותן לו שכרו כפועל"
תנא בברייתא, נותן לו שכרו כפועל בטל, פרש "כפועל בטל" לפי הבנת הגמ' בהו"א (רש"י) _____
מקשה הגמ', מאי כפועל בטל, פ', מדוע נוטל רק כפועל בטל, והלא אינו בטל, במה הוא עסוק (שם) _____
אמר אביי, שכוונת הברייתא היא, כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל מינה, פירוש, מי שעוסק במלאכה כבידה ומרויח הרבה, שמין כמה היה מוכן לפחות משכרו כדי לעסוק במלאכה קלה כהשבת אבידה.
סכס, האם "כפועל בטל" פירושו שהוא בטל לגמרי, או שהוא בטל מאותה מלאכה שהוא עוסק בה:
לפי הבנת הגמ' בהו"א אמינא _____
ומה הפירוש לפי אביי _____

שנינו במשנתנו, "אם יש שם בית דין מתנה בפניהם"
איסור (שם אדם) ורב ספרא, עביד עיסקא בהדי הדדי (בשותפות), אזל רב ספרא פלג ליה, חלק את הסחורה ונטל את חלקו, בלא דעתיה דאיסור, באפי בי תרי, אתא איסור לקמיה דרבה בר רב הונא, לטעון על החלוקה שעשה רב ספרא ומה הוא תובע שיעשו _____
אמר ליה רבה בר רב הונא לרב ספרא, אם רצונך שהחלוקה תתקיים, יש בידך אחת מג' אפשרויות:
א. זיל אייתי תלתא דפלגת קמיהו, פירוש, הבא שלושה שחלקת את הסחורה בפניהם.
ב. אי נמי תרי מגו תלתא, פירוש, הבא שתיים מתוך שלושה שחלקת בפניהם, ומה הם יעידו (רש"י) _____
ג. ואי נמי תרי סהדי דפלגת באפי תלתא, פירוש, הבא שני עדים אחרים שיעידו שראו שחלקת בפני שלושה.
בכל האפשרויות הנ"ל, מה היה רב ספרא צריך להוכיח _____
ולכן מה הדין כיון שעשה את החלוקה רק בפני שנים _____
אמר ליה רב ספרא לרבה בר רב הונא, מנא לך הא, איזה דין _____
אמר ליה, דתנן וכו' איך הוכיח רבה בר רב הונא ממשנתנו שצריך בפני שלושה _____
אמר ליה רב ספרא לרבה בר ר"ה, מי דמי, מה לא דומה למה _____
התם, איפה _____ דמפיק ממונא מהאי, ממי _____
ומותיב להאי, למי _____ ולכן בפני כמה צריכים _____
אבל הכא, הרי דידי שקלי, ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא הוא, מה צריכים העדים לגלות (רש"י) _____
ולכן בפני כמה היה צריך רב ספרא לחלוק לפי טענתו _____
והביא רב ספרא רא' לדבריו, תדע, דתנן, אלמנה הניזונת מנכסי יתומים, מוכרת שלא בפני בית דין
את מה היא מוכרת _____ לצורך מה היא מוכרת את הנכסים (רש"י) _____
ובפני כמה היא מוכרת (רש"י) _____ ומדוע היא צריכה למכור בפניהם (שם) _____
מה רצה רב ספרא להוכיח ממשנה זו _____
אמר ליה אביי לדחות ראייתו, ולאו מי איתמר עלה, אמר רב יוסף בר מניומי אמר ר"נ, אלמנה אינה צריכה ב"ד של מומחין, אבל צריכה ב"ד של הדיוטות, באר את הדיחוי _____
סכס: האם צריכים שלושה כדי להוציא ממון (כגון באבידה, שהמוצא יוכל לקבל יותר משכר ההשבה) _____
וכמה צריכים כדי ליטול את חלקו (כגון בעובדא דאיסור ורב ספרא, ואלמנה המוכרת בנכסי יתומים) _____
לפי רבה בר רב הונא _____ לפי טענת רב ספרא _____
שאלות רשות: בתחילת הסוגיא כתב רש"י שהשותפות של איסור ורב ספרא היתה בסחורה, ולא היו מעות.
האם צריך שלושה גם אילו היתה השותפות במעות _____ ומדוע (ריטב"א) _____

בבא מציעא דף ל"ב ע"א

מתנ"י מצאה (את הבהמה) **ברפת, אין חייב** לטפל בה כדי להחזירה לבעליה
אבל אם מצאה **ברשות הרבים** וניכר בה שהיא תועה (שיטמ"ק בשם הרא"ש), **חייב** לטפל בה.
ואם היתה האבידה **בבית הקברות** והמוצא הוא כהן, **לא יטמא לה**, היינו, שלא יכנס לשם כדי להחזירה.
אם אמר לו אביו של כהן, **היטמא** כדי להשיב אבידה (ע"פ רש"י במסכת יבמות)
או שאמר לו אביו של המוצא כשהיתה האבידה במקום שמותר לו לילך שם, **אל תחזיר** את האבידה*, **לא ישמע לו**.
* לא מיירי שאמר לו אביו אל תחזיר סתם, אלא שאמר לו אל תחזיר אלא עסוק בכבודי להביא לי גוזלות או לשמשני (רשב"א).

פרק וטען, ושוב פרק וטען, אפילו עשה כן ארבעה וחמשה פעמים, עדיין חייב, שנאמר "עזב תעזב".
הלך בעל החמור **וישב לו, ואמר** לזה שראהו, **הואיל ועליך מצוה לפרוק** **אם רצונך לפרוק** לבד, **פרוק**, הדין הוא שהוא
פטור מלפרוק, **שנאמר "עזב תעזב עמו"**
אבל **אם היה** בעל החמור **זקן או חולה** שאינו יכול לסייע, **חייב** הרואה לפרוק לבדו, דין זה נלמד מ"**עזב תעזב**"
סכס, מה לומדים מ: **"עזב"** **"תעזב"**
"עמו"

מצוה מן התורה לפרוק, אבל לא לטעון (בגמ' יתפרש שהכוונה שאינו חייב לטעון בחינם)
ר' שמעון אומר, מצוה **אף לטעון** בחינם.
ר' יוסי הגלילי אומר אם היה עליו (על החמור) **יתר על משאו, אין זקוק לו**, רצה לומר שהוא פטור מלפרוק
שנאמר "תחת משאו" (עם "ו") דמשמע שהחייב לפרוק הוא דוקא **במשאו שיכול לעמוד בו**
איך היה צריך להיות כתוב אילו היה הדין שחייב גם ביתר על משאו _____

סיכום דיני המשנה

האם חייב / פטור / אסור להשיב האבידה או לסייע			
השבת אבידה במצוות	מצאה	ברפת	
		ברה"ר	
	היתה האבידה בבית הקברות והוא כהן		
	אמר לו אביו	היטמא	
		להחזיר אבידה שהיא בבית הקברות אל תחזיר כשהאבידה במקום שמותר לילך שם	
במצוות פריקה וטעינה	פרק וטען פרק וטען		
	הלך הבעלים וישב לו	אם יכול הבעלים לסייע	
		אם היה זקן או חולה	
	לפרוק בחינם		
	לטעון בחינם	לתנא קמא	
		לר' שמעון	
	היה עליו יתר על משאו לפי ר' יוסי הגלילי		

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

גמ' אמר רבא, רפת שאמרו במשנתנו, שאין חייב לטפל בה

מיירי ברפת שאינה מתעה את הבהמה אשר בתוכה להיות בורחת ויוצאת, כגון שיש בה קצת מרעה (ריטב"א)

ואינה משמרת את הבהמה בתוכה, דהיינו שאינה נעולה, ויכולה לצאת משם

ההכרח דמיירי בשאינה מתעה, מדקתני אינו חייב בה, ומה צריך להיות הדין אם מיירי ברפת מתעה _____

וההכרח דמיירי בואינה משמרת, מדאיצטריך למיתני, אינו חייב בה,

דאי סלקא דעתך שמיירי במשמרת, השתא אם משכח לה אבראי (בחוף), הרי מעייל לה לגוואי מכניסה לתוך רפת כזו

היכן למדנו זאת (רש"י) _____

אם כן, במקרה שמשכח לה מגוואי (בפנים), מבעיא התנא לומר שהוא פטור מלהחזירה

אלא שמע מינה דמיירי ברפת שאינה משמרת שמע מינה.

ההוכחה שמשנתנו איירי ברפת שאינה מתעה ואינה משמרת

מדוע	ולכן האם אפשר לומר שעל זה אמרה המשנה "אינו חייב בה"	האם הבהמה נשמרת בתוכה	
			ברפת מתעה
			ברפת משמרת

סכס, האם הוי אבידה אם מצאה ברפת:

מתעה _____ משמרת _____ אינה מתעה ואינה משמרת _____

שנינו במשנתנו, "מצאה ברפת אינו חייב בה"

על זה אמר ר' יצחק, והוא שעומדת (הרפת) תוך לתחום, שמה הדין בזה _____

וזה משום שיש בזה שתי מעלות: 1. שהיא ברפת 2. שהיא בתוך התחום

לפי"ז מה הדין אם מצאה: ברפת חוץ לתחום _____ ברה"ר אפילו בתוך התחום _____

איכא דמתני לה לדברי ר' יצחק אסיפא, ששנינו במשנתנו, ברשות הרבים חייב בה

על זה אמר רבי יצחק והוא שעומדת (הבהמה) חוץ לתחום, שמה הדין בזה _____

וזה משום שיש בזה שתי חסרונות: 1. שהיא ברה"ר 2. שהיא חוץ לתחום

ולפי"ז מה הדין, אם מצאה: ברה"ר תוך התחום _____ ברפת אפילו מחוץ לתחום _____

סיכום דברי ר' יצחק:

על איזה דין במשנתנו אמר את דבריו: ללשון א' _____ ללשון ב' _____

ומה הם דבריו: ללשון א' _____ ללשון ב' _____

סכס, במקרים דלהלן האם הוי אבידה או לא

מצאה ברפת		מצאה ברשות הרבים		
תוך התחום	חוץ לתחום	תוך התחום	חוץ לתחום	
				ללשון א'
				ללשון ב'

סכס, באלו מקרים יש נפק"מ בין שתי הלשונות: א. _____ ב. _____

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

שנינו במשנתנו, "בבית הקברות לא יטמא לה, אם אמר לו אביו היטמא או שאמר לו אל תחזיר, לא ישמע לו"

תנו רבנן, מנין שאם אמר לו אביו היטמא, או שאמר לו אל תחזיר שלא ישמע לו

שנאמר "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו אני ה'" כולכם (אתה ואביך) חייבים בכבודי

איך לומדים זאת מ"אני ה'" (רש"י) _____

מקשה הגמ', טעמא, שמה _____ הוא רק משום דכתב רחמנא "את שבתותי תשמרו אני ה'"

הא לאו הכי (בלי הפסוק), הוה אמינא צייתא ליה, מדוע הו"א שישמע לו (רש"י) _____

ואמאי הייתי אומר שישמע לו

הרי האי עשה, איזו מצוה היא מצוות עשה _____ ומה הוא העשה

והאי, לא תעשה ועשה, איזו מצוה (רש"י) _____

מה הוא הלא תעשה (שם) _____ ומה הוא העשה (שם)

ולא אתי עשה של כיבוד אב, ודחי את לא תעשה ועשה דהשבת אבידה

ולכן גם בלא הפסוק, פשוט שהדין הוא _____

מתרצת הגמ', איצטריך, את איזה פסוק _____

משום דסד"א הואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבודו של מקום, שנאמר כאן "כבוד את אביך ואת אמך", ונאמר להלן

"כבוד את ה' מהונך" באיזו מילה התורה השוותה את "כיבוד אב ואם לכבודו של מקום" _____

הלכך, הייתי אומר לציית ליה להיטמא או שלא להחזיר, קמ"ל "את שבתותי תשמרו אני ה'" דלא לשמע ליה.

שאלת רשות: צ"ע, דאף שהוקש כבודם לכבוד המקום, מכל מקום מהיכי תיתי לומר שיהא עדיף כבודם מכבוד

המקום (ריטב"א בשם ה"ר יוסף איש ירושלים) _____

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"א

מצות פריקה	מצות טעינה
כי תראה חמור שנגאף רובץ תחת משאו וחדלת מעזב לו, עזב תעזב עמו: (שמות כג, ה)	לא תראה חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם, הקם תקים עמו: (דברים כד, ד)

שנינו במשנתנו, "מצוה מן התורה לפרוק אבל לא לטעון, ר' שמעון אומר אף לטעון"

שואלת הגמ', מאי הכוונה "אבל לא לטעון", אילימא אבל לא לטעון כלל

א"כ קשה, מאי שנא פריקה דכתיב "עזב תעזב עמו", טעינה נמי הכתיב "הקם תקים עמו"

מדוע אין לפרש "לא לטעון כלל" _____

אלא מה הכוונה "אבל לא לטעון" _____

פרש לפי זה: "מצוה מן התורה לפרוק" _____ "אבל לא לטעון" _____ "ר"ש אומר אף לטעון" _____

תנינא להא דתנו רבנן, פריקה בחנם טעינה בשכר וכו'

פרש: תנינא (רש"י ב"ק יד:): _____ להא דתנו רבנן (שם) _____

מה רוצה הגמרא לומר בזה (שם) _____

סכס, האם הוא חייב לעשות בחינם או שיכול ליקח שכר: בפריקה _____

בטעינה: לרבנן _____ לר' שמעון _____

שואלת הגמ', מאי טעמייהו דרבנן, שמה הם סוברים _____

משיבה הגמ', דאי סלקא דעתך כרבי שמעון, שמה הוא סובר _____

א"כ לכתוב רחמנא רק טעינה, ולא בעי פריקה, ובאיזו דרשה נלמד פריקה מטעינה _____

באר מה הוא הקל וחומר _____

אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא פריקה (עזב תעזב), לומר לך פריקה בחנם, טעינה בשכר

סכס, אילו היה הדין של פריקה וטעינה שווים, מה לא היתה צריכה התורה לכתוב _____

ומה לומדים מזה שהתורה כן כתבה אותו _____

שואלת הגמ', ורבי שמעון מאי טעמא, שמה _____

משיבה הגמ', משום דלא מסיימי קראי, אלו פסוקים _____

ולכן מה הייתי אומר אם היה כתוב רק אחד מהם _____

ומה לא הייתי יודע _____

ולכן האם יש פסוק מיותר לומר ש"פריקה בחינם טעינה בשכר" _____

ורבנן משיבים על כך, אמאי לא מסיימי קראי, הרי ממשמעות הפסוק אפשר לדעת על איזו מצוה קאי

הכא כתיב "רובץ תחת משאו", באיזו מצוה איירי לפי משמעו _____

התם כתיב "נופלים בדרך" איך משמע דאיירי בטעינה _____

ורבי שמעון סובר, שאפשר לפרש "נופלים בדרך", אינהו וטעונייהו עלוייהו משמע

וא"כ באיזו מצוה מיירי _____

הפסוקים דפריקה וטעינה

באיזו מצוה מיירי	ואיך משמע כן
"רובץ תחת משאו"	
לרבנן	
לר"ש	
אפשר לומר דמיירי	

סכס, מאחר שכתוב "הקם תקים" מדוע הוצרך לכתוב גם "עזב תעזב":

לפי רבנן _____ לפי ר' שמעון _____

בבא מציעא דף ע"ב - ע"א

סוגיא דצער בעלי חיים

אמר רבא, מדברי שניהם, נלמד שהדין של צער בעלי חיים הוא מדאורייתא, מי הם "שניהם" _____

כתב רש"י דההוכחה דשניהם סוברים כן "מדקאמרי תרומיהו פריקה עדיפא" _____

איך מוכח מזה דצעב"ח דאורייתא _____

ואפילו ר' שמעון לא קאמר דהוצרך לכתוב פריקה, ולא ילפינן ליה מטעניה, אלא משום דלא מסיימי קראי _____

אבל אילו היה מסיימי קראי, היה מודה ר"ש דדרשינן פריקה מטעניה בקל וחומר _____

משום מאי חומר יותר פריקה מטעניה, לאו משום צער בעלי חיים דרשינן את הקל וחומר _____

לפי זה, גם לר' שמעון מה חומר יותר _____

וא"כ מוכח מזה שגם ר' שמעון סובר ד _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר שהם סוברים צעב"ח מדרבנן _____

והא דפריקה עדיפא מטעניה, דלמא הוא משום דאיכא חסרון כיס, ולא משום צער בעלי חיים _____

והכי קאמר וכו', מה יהיה הק"ו לפי זה _____

מקשה הגמ' על הדיחוי, וטעניה וכי אין בה חסרון כיס _____

איזה חסרון כיס שייך בטעניה א. _____ ב. _____

ולכן האם אפשר לומר דהק"ו הוא משום חסרון כיס _____

ומדוע _____

אלא ע"כ שמה הטעם שפריקה עדיפא מטעניה _____

לפי זה, האם הם סוברים צעב"ח דאורייתא או לאו דאורייתא _____

סיכום שקו"ט דגמ' האם יש ראי' מדברי רבנן ור' שמעון

		בשלב זה, איזו חומרא יש בפריקה שאין בטעניה	לפי זה, האם יש ראי' שהם סוברים דצעב"ח דאורייתא
הראי'	"מדברי שניהם נלמד דצעב"ח דאורייתא"		
הדיחוי	"דלמא משום דאיכא חסרון כיס"		
הקושיא על הדיחוי	"וטעניה אין בה חסרון כיס וכו'"		

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תדע, למה מביאה הגמ' ראי' (רש"י) _____

מהא **דקתני** בסיפא דמשנתנו, ר' יוסי הגלילי אומר, אם היה עליו יתר על משאו אין זקוק לו לפרוק
שנאמר "תחת מִשְׁאוֹ", משמע דחייב לפרוק דוקא במשאו שיכול לעמוד בו
 מדייקת הגמ', וכי **לאו מכלל דתנא קמא** (רבנן ור' שמעון) **סבר זקוק לו** אפילו ביתר על משאו
ומאי טעמא שבכל זאת חייב לפרוק, אף שמ"תחת מִשְׁאוֹ" משמע שפטור, וכי **לאו משום** שסובר **דצעב"ח דאורייתא**
 סכס, מה רוצה הגמ' להוכיח מהסיפא _____
 באר הראי' _____

דוחה הגמ', **דלמא** רבנן ור' שמעון סוברים דצער בעלי חיים לאו דאורייתא, וב"תחת מִשְׁאוֹ" פליגי
דר' יוסי סבר דרשינן "תחת מִשְׁאוֹ", משאו שיכול לעמוד בו, ורבנן סברי לא דרשינן "תחת מִשְׁאוֹ"
 סכס, במה חולקים רבנן ור"י הגלילי:
 לפי מה שהבינה הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____
 ביאור המחלוקת ת"ק ור' יוסי לפי הראי' והדיחוי

לפי מה שהבינה הגמ' בראי'	לפי הדיחוי	האם חייב לפרוק אם היה עליו יתר על משאו	איך דורשין "משאו"	ומדוע ביתר על משאו חייב / פטור	מדוע חייב ביתר על משאו	ולכן האם יש ראי' שצעב"ח דאורייתא
לפי ת"ק (רבנן ור' שמעון)						
לפי ר' יוסי הגלילי						

תדע, שאכן רבנן ור' שמעון סוברים **דצעב"ח לאו דאורייתא**
 מהא **דקתני ברישא** דמשנתנו, שאם **הלך** בעל הבהמה **וישב לו**, ואמר לו **הואיל ועליך מצוה לפרוק, פרוק** אתה לבדך,
 הרי הוא **פטור** מלפרוק, **שנאמר** "עֹזֵב תִּעְזֹב עִמּוֹ", עם הבעלים.
ואי סלקא דעתך, צער בעלי חיים **דאורייתא**, מה לי איתיה למריה בהדיה, ומה לי כי ליתיה למריה בהדיה
 שמה צריך להיות הדין אם צער בעלי חיים דאורייתא _____
 ומאחר שהם אומרים שהוא פטור, משמע שמה הם סוברים _____
 דוחה הגמ', **לעולם** אפשר לומר שר' שמעון ורבנן סוברים, **צער בעלי חיים דאורייתא**
 והא דקתני 'פטור', **מי סברת** שהכוונה 'פטור' שהוא **פטור לגמרי**, ודלמא הכוונה שהוא **פטור בחנם**, וחייב בשכר
 לפי זה האם חייב לפרוק כשאין הבעלים מסייע _____
 ומה לומדים מהמיעוט ד"עמור" _____
 סיכום הראי' מהרישא "הלך וישב לו" והדיחוי

מה הכוונה "פטור"	לפי"ז, האם חייב לפרוק כשאין הבעלים מסייע	האם יש ראי' שצעב"ח לאו דאורייתא	באר הראי' / הדיחוי
לפי מה שהבינה הגמ' בראי'			
לפי הדיחוי			

המשך כבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

(סימ"ן: בהמ"ת, בהמ"ת, אוה"ב, שו"א, רבצ"ן)

לימא מסייע ליה, למי (רש"י) _____ שמה הוא סובר (שם) _____

דתני בברייתא, **בהמת עכו"ם מטפל בה כבהמת ישראל**, לאיזה צורך מטפל בה (רש"י) _____

אי אמרת בשלמא צעב"ח דאורייתא, משום הכי מטפל בה כבהמת ישראל

אלא אי אמרת צעב"ח לאו דאורייתא, אמאי מטפל בה כבהמת ישראל, הרי אין מצות פריקה בבהמת גוי

אלא על כרחך מה הטעם שחייב לטפל בה _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח לאו דאורייתא, **התם** בבהמת גוי, החיוב הוא **משום איבה**

באר "משום איבה" _____

סכס, מה הטעם שבהמת עכו"ם מטפל בה כבהמת ישראל:

לפי מה שהבינה הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

הכי נמי מסתברא, שְׁמָה _____

מהא דקתני בסיפא דברייתא הנ"ל, **אם היתה הבהמה טעונה יין אסור** (יין נסך), **אין זקוק לה**

אי אמרת בשלמא צעב"ח לאו דאורייתא, משום הכי אין זקוק לה שהרי כל החיוב לטפל בבהמת גוי הוא רק משום איבה,

וביין נסך אין איבה, מדוע ביין נסך אין איבה (רש"י) _____

אלא אי אמרת צעב"ח דאורייתא, אמאי אין זקוק לה הרי הבהמה מצטערת

אלא על כרחך מהא ד"אין זקוק לה" מוכח _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח דאורייתא, ואין ראי' מהסיפא, משום **דהכי קאמר, ולהטעינה יין אסור, אין זקוק לה**

מדוע אם מיירי בטעינה אין ראי' _____

ביאור "אם היתה טעונה יין אסור, אין זקוק לה"

ומדוע	ולכן האם יש ראי' שצעב"ח לאו דאורייתא	האם הא דאין זקוק לה איירי בפריקה או בטעינה	
			לפי הראי' "הכי נמי מסתברא"
			לפי הדיחוי

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

ת"ש, בהמת עכו"ם ומשאו של ישראל, על זה נאמר "וְחִדְלָתָהּ", מה הדין שנאמר כאן _____
 ואי אמרת צעב"ח דאורייתא, אמאי "וְחִדְלָתָהּ", הרי "עֶזְבִּי תַעֲזֹב" מיבעי ליה, מדוע _____
 וא"כ מה מוכח _____

דוחה הגמ', לעולם אפשר לומר צער בעלי חיים דאורייתא

התם בברייתא הטעם שהוא פטור הוא משום דאיירי בטעינה, באר הדיחוי _____
 מקשה הגמ', אי הכי, שָׁמָּה _____

אימא סיפא של הברייתא, בהמת ישראל ומשאו של עכו"ם, על זה נאמר "עֶזְבִּי תַעֲזֹב"

ואי איירי בטעינה, אמאי "עֶזְבִּי תַעֲזֹב", מדוע שלא יהא חייב לסייע _____
 מתרצת הגמ', שהטעם שחייב לסייע הוא משום צערא דישאל, מה הצער שיש לו (רש"י) _____
 מקשה הגמ', אי הכי, שָׁמָּה _____

אפילו רישא נמי, מה הדין דתני ברישא

ומה צריך להיות הדין בזה _____ ומדוע _____
 מתרצת הגמ', רישא מיירי בחמור עכו"ם, סיפא מיירי בחמור ישראל, פרש "חמר" _____
 באר התירוץ _____

שואלת הגמ', מאי פסקת, באר את השאלה (רש"י) _____

משיבה הגמ', סתמא דמלתא, איניש בתר חמריה אזיל, פרש _____

ביאור דברי הגמ'

ולכן האם חייב לסייע	סתמא דמלתא מי הוא החמר	מי הוא בעל החמור	
			ברישא
			בסיפא

מקשה הגמ', איך אפשר לומר דהברייתא איירי בטעינה, והא "וְחִדְלָתָהּ" ו"עֶזְבִּי תַעֲזֹב" בפריקה הוא דכתיבי

וא"כ מה שוב אפשר להוכיח מהברייתא _____

הדיחוי לפי המסקנא: אמר ליה, שאכן משמע מהברייתא דצעב"ח לאו דאורייתא, מכל מקום אין ראי'

דאפשר לומר, הא מני, ר' יוסי הגלילי דאמר צער בעלי חיים לאו דאורייתא

ובאמת אפשר לומר דרבנן סוברים דצער בעלי חיים _____

סיכום האוקימתא בברייתא לפי ההו"א והדיחוי

ולמה הטעם שאינו חייב לטפל מדין צער בעלי חיים	האם איירי בפריקה או בטעינה	
		לפי הבנת הגמ' בראי'
		לפי דיחוי א'
		לפי דיחוי ב'

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תא שמע, דתני בברייתא, שאם יש לפניו שני בהמות, אחת של אוהב שצריך לפרוק, ואחת של **שונא** שצריך לטעון

מצוה להקדים **בשונא** לטעון, והטעם שהוא קודם, **כדי לכוף את יצרו**

ואי סלקא דעתך צעב"ח דאורייתא, הרי **הא עדיף ליה**, מה צריך להיות קודם _____
ומדוע _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח דאורייתא

ואפילו הכי טעינת השונא קודמת לפריקת האוהב, משום **שכדי לכוף את יצרו עדיף**

סכס, אוהב לפרוק ושונא לטעון את מי מצוה להקדים _____
מדוע מקדים לשונא, הרי בפריקה יש צער בעלי חיים :
לפי מה שהבינה הגמ' בראי' _____ לפי הדיחוי _____

תא שמע, דתני בהמשך הברייתא, **שונא שאמרו**, שמצוה לפרוק את בהמתו, הוא דוקא **שונא** שהוא **ישראל, ולא שונא**

שהוא **עכו"ם**, לפי מה שהבינה הגמ' עכשיו, איזה "שונא" באה הברייתא לפרש (רש"י) _____
לגבי איזו מצוה איירי שם (שם) _____

אי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא, מה לי שונא ישראל, ומה לי שונא עובד כוכבים

שמה צריך להיות הדין בשניהם _____ ומדוע _____

דוחה הגמ', **מי סברת** ששונא שאמרו **אשונא דקרא קאי** דאיירי במצות פריקה, וללמדנו שאין חייבים לפרוק בהמת גוי

לא, **אשונא דמתניתין קאי**, התנא דיבר על שונא של הברייתא, ובא ללמדנו שאין מצוה להקדים הטעינה של שונא גוי, אבל לעולם אפשר לומר שגם בבהמת גוי חייב לפרוק משום צער בעלי חיים.

סיכום הראי' מהברייתא "שונא שאמרו וכו'" והדיחוי

	לפי זה האם יש ראי' דצעב"ח לאו דאורייתא	ומה באה הברייתא ללמדנו	"שונא שאמרו" לאיזה שונא הכוונה
לפי הבנת הגמ' בראי'			
לפי הדיחוי			

המשך בבא מציעא דף ל"ב ע"ב - ל"ג ע"א

תא שמע, דתני בברייתא, שמהפסוק "כִּי תִרְאֶה חֲמֹר שׁוֹנֶאֱדָה רֹבֵץ תַּחַת מְשָׁאוֹ", דורשים:

א. "רֹבֵץ", דווקא בחמור שהוא רובץ חייב לפרוק, **ולא** בחמור שהוא **רבצן**, שאז הוא פטור

פרש: "רובץ" (רש"י) _____ "רבצן" (רש"י) _____

ב. "רֹבֵץ", שהוא כבר רובץ, שבזה חייב לפרוק, **ולא** אם החמור **עומד** ועדיין לא רבץ, שאז הוא פטור

ג. "תַּחַת מְשָׁאוֹ", מהו הסיוע שהוא צריך _____ שבזה אמרה התורה שהוא חייב

ולא שהוא כבר **מפורק** מהמשא, ומהו הסיוע שהוא צריך (רש"י) _____ שמה הדין בזה _____

ד. "תַּחַת מְשָׁאוֹ", שחייב רק אם היה טעון **משאוי שיכול לעמוד בו**, ולא אם הוא טעון יותר על משאוי, שאז הוא פטור.

סיכום הברייתא

הדרשה	איזה דין נאמר כאן	מנין לומדים זאת
ולא רבצן		
ולא עומד		
ולא מפורק	לפי המשמעות כפשוטו	
משאוי שיכול לעמוד בו		

מה מוכיחה הגמ' מהברייתא _____

מאלו דינים ההוכחה _____

באר את ההוכחה _____

דוחה הגמ', שאפשר לומר דצעב"ח דאורייתא, **והא מני** הברייתא דמשמע שהיא לאו דאורייתא, **ר' יוסי הגלילי היא**

אבל אפשר לומר שרבנן סוברים _____

הכי נמי מסתברא, שְׁמָה _____

באר את ההוכחה _____

מקשה הגמ', **ומי מצית מוקמת לה** (את הברייתא) **כרבי יוסי הגלילי**

והא קתני בסיפא של הברייתא, "תַּחַת מְשָׁאוֹ" **ולא מפורק**, מאי **לא מפורק**, פירוש, מה הדין שנאמר בזה

אילימא לא מפורק, דהיינו שבא לומר שאינו חייב **כלל**, אם נפרש כן, איזה דין בא התנא לומר בזה _____

מדוע אי אפשר לפרש כן _____

אלא פשיטא, ש"ולא מפורק" הכוונה שאין צריך לסייע בטעינה **בחנם**, **אלא** רק **בשכר**

ואיך מוכח מזה דהברייתא היא דלא כריה"ג _____

מתרצת הגמ', **לעולם** הברייתא **רבי יוסי הגלילי היא**, **ובטעינה סבר לה** ר"י הגלילי **כרבנן**, שחייב רק בשכר ולא בחינם

לפי זה, במה חולקים רבנן וריה"ג _____ ובמה אינם חולקים _____

לסיכום: האם התנא של הברייתא סובר דצעב"ח דאורייתא או לאו דאורייתא _____

א"כ מדוע אין ראוי מהברייתא שצעב"ח לאו דאורייתא _____

שאלת רשות: איך אפשר לומר שאין חייב לפרוק ברבצן, והרי למדנו לעיל שחייב בפריקה וטעינה אפילו ד' וה'

פעמים. (ירושלמי מובא ברשב"א) _____

סיכום הסוגיא דצער בעלי חיים

האם צעב"ח דאורייתא או לאו דאורייתא	באר הדיחוי	סכס	לפי מה שהבינה הגמ' בראי'	לפי הדיחוי
אמר רבא מדברי שניהם נלמד וכו'	אין דחתה הגמ' את הדיחוי:	איזו חומרא יש בפריקה שאין בטעינה		לפי הפירכא על הדיחוי:
תדע וכו', ריה"ג אומר וכו' אין זקוק לו, מכלל דת"ק סבר זקוק לו		לרבנן מה הטעם שחייב בפריקה אע"פ שזה יתר על משאו		
תדע וכו' דקתני רישא הלך וישב וכו', פטור שנאמר "עמו"	דעת תנא קמא	פרש "פטור"		
בהמ"ת	רישא: בהמת עכו"ם מטפל בה כבהמת ישראל	מדוע חייב לטפל בבהמת עכו"ם		
	סיפא: אם היתה טעונה יין אסור, אין זקוק לה	מדוע אינו חייב לסייע מדין צער בעלי חיים		
בהמ"ת	בהמת עובד כוכבים ומשאוי ישראל וחדלת	לפי ההו"א: מדוע אינו חייב לסייע מדין צער בעלי חיים	בהו"א:	
		לפי המסקנא: מדוע אינו חייב לסייע מדין צער בעלי חיים	במסקנא:	
אוה"ב	אוהב לפרוק, ושונא לטעון מצוה בשונא וכו'	מדוע טעינה דשונא קודמת הרי בפריקה יש צעב"ח		
שונ"א	שונא שאמרו, שונא ישראל, ולא שונא עכו"ם	"ולא שונא עובד כוכבים" איזה דין נאמר בזה		
רבצ"ן	רובץ, ולא רבצן וכו'	מי התנא שפוטר באלו		

המשך בבא מציעא דף ע"ב - ע"א

הפסוקים של פריקה והשבת אבידה

מצוות פריקה: "כִּי תִרְאֶה חֲמֹר שׁוֹנֶאֱכָה רֵיחַ תַּחַת מְשָׁאוֹ וּגו'" (שמות כג, ה)
מצוות השבת אבידה: "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אוֹיְבְּךָ אוֹ חֲמֹר וְתָעָה הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנּוּ לוֹ" (שם, שם, ד)

תנו רבנן, על מה שכתוב במצוות פריקה "כִּי תִרְאֶה"

מלשון זה יכול הייתי לומר שאפילו אם רואה אותה מרחוק שיהיה חייב ללכת ולפרוק

וכדי שלא תאמר כן, תלמוד לומר "כִּי תִפְגַּע" דמשמע שאינו חייב עד שיפגע בה, דהיינו שתהיה סמוכה לו

ואי "כִּי תִפְגַּע", מלשון זה יכול הייתי לומר פגיעה ממש, דהיינו שאינו חייב רק כשהוא סמוך לו ממש

וכדי שלא תאמר כן, תלמוד לומר, "כִּי תִרְאֶה" דמשמע ראה מרחוק ואע"פ שלא פגע בה.

ועכשיו שכתוב גם "כִּי תִרְאֶה" וגם "כִּי תִפְגַּע" לומדים מזה שאינו חייב אלא בראייה שיש בה פגיעה

ומבארת הברייתא, ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה, שיערו חכמים שהוא אחד משבע ומחצה במיל (מיל = 2000 אמה)

וזוהו שיעור הנקרא ריס (מאתיים ושישים ושש אמה ושני שליש אמה, $266\frac{2}{3}$)

שים לב: אע"ג ד"כִּי תִרְאֶה" כתוב בפריקה, ו"כִּי תִפְגַּע" כתוב באבידה, מ"מ ילפינן מהדדי (שיטה בשם הרא"ש).

סיכום הברייתא, מתי הוא חייב בפריקה טעינה והשבת אבידה

מתי הוא מתחייב לפי המשמעות של	ואיך משמע כן	
"כִּי תִרְאֶה"		
"כִּי תִפְגַּע"		
עכשיו שכתוב "כִּי תִרְאֶה" ו"כִּי תִפְגַּע"		

תנא בברייתא, ומדדה עמו, היינו, שהולך עם החמור לאחר שהטעינו, עד פרסה (ארבע מיל)

לאיזה צורך מוטל עליו לילך עמו (רש"י)

אמר רבה בר בר חנה ונוטל שכר, עבור מה

סכס: כמה צריך לילך כדי לקיים מצות פריקה וטעינה

וכמה הוא צריך ללכת עמו לאחר שהטעינו והאם זה בשכר או בחינם

בס"ד

בבא מציעא דף ל"ג ע"א - ל"ג ע"ב

מתנני' אבדתו ואבדת אביו, פירוש, מצא שתי אבידות, אחת שלו ואחת של אביו, ואינו יכול להשיב את שתיהן

הדין הוא, שאבדתו קודמת לאבדת אביו

וכן אם מצא אבדתו ואבדת רבו, גם בזה הדין הוא ששלו קודם לשל רבו

היו לפניו אבדת אביו ואבדת רבו, אבידה של רבו קודמת לאבדת אביו

והטעם ששל רבו קודמת, שאביו הביאו לעולם הזה, ורבו שלמדו חכמה (חכמת התורה) מביאו לחיי העולם הבא

ואם היה אביו חכם, אבידה של אביו קודמת לאבדת רבו

וכן לענין פריקת משא:

היה אביו ורבו נושאים משאוי וכל אחד מהם צריך סיוע בהורדת משאוי

הדין הוא, שמניח תחילה את המשא של רבו, ואחר כך מניח את המשא של אביו

הערה: גם בזה הדין הוא שאם היה אביו חכם הוא קודם לרבו (שיטמ"ק)

וכן לגבי מצוות פדיון שבויים:

היה אביו ורבו בבית השבי, הדין הוא, שפודה תחילה את רבו, ואחר כך פודה את אביו

ואם היה אביו חכם, פודה את אביו ואח"כ פודה את רבו

סכם, באלו ג' מצוות תני במשנתנו שרבו קודם לאביו

ומה הטעם שרבו קודם

ובאיזה אופן אביו קודם

סיכום דיני קדימה דמשנתנו

אביו ורבו, מי קודם		שלו ושל אביו או רבו מי קודם	
כשאביו חכם	כשאין אביו חכם		
			לענין השבת אבידה
		*****	לענין פריקת משא
שיטמ"ק		*****	לענין פדיון שבויים

גמ' שואלת הגמ', מנא הני מילי, על איזה דין במשנתנו השאלה (רש"י)

אמר רב יהודה אמר רב, אמר קרא "אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן", משמע מזה, ששלך קודם לשל כל אדם

איך משמע כן מהפסוק (רש"י)

ואמר רב יהודה אמר רב, כל המקיים בעצמו כך, מה הוא מקיים בעצמו

סוף בא לידי כך, לידי מה (רש"י)

מבואר בזה דיש לו לאדם ליכנס לפנים משורת הדין כדי להציל ממון חבירו, ולא לדקדק ולומר שלי קודם,

ובאיזה אופן אינו צריך לנהוג בזה לפנים משורת הדין (שם)

בבא מציעא דף ל"ג ע"א - ל"ג ע"ב

שנינו במשנתנו, "היה אביו ורבו נושאים משאוי, מניח את של רבו, ואח"כ מניח את של אביו"

תנו רבנן, רבו שאמרו במשנתנו שהוא קודם לאביו, זה רבו שלמדו חכמה

פרש "חכמה" (רש"י) _____ וכיצד זה נקרא (שם) _____

ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה, דברי ר' מאיר

פרש: "מקרא" (רש"י) _____ "משנה" (רש"י) _____

רבי יהודה אומר, שרבו שאמרו, זה כל שרוב חכמתו הימנו

לפי ר' יהודה האם יש חילוק אם לימדו מקרא או משנה או גמרא (רש"י) _____

רבי יוסי אומר, אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת, זה הוא רבו

פרש "האיר עיניו" (רש"י) _____

סכס, רבו שהוא קודם לאביו: מה הוא צריך ללמדו לפי ר' מאיר _____

כמה הוא צריך ללמדו, לפי ר' יהודה _____ לפי ר' יוסי _____

אמר רבא, כגון רב סחורה, דאסברן לי מה הוא הכלי זוהמא ליסטרון שמוזכר במשנה במסכת כלים

באר מהו "זוהמא ליסטרון" (רש"י) _____ ולמה הוא משמש (שם) _____

לפי איזה משיטות התנאים הנ"ל אמר רבא את דבריו _____

הקדמה, מדיני קריעה על רבו ועל תלמיד חכם:

1. "חכם" שמת, קורע עליו, ואח"כ מותר לו לתפור את הקרע כדרכו.

2. אבל "רבו מובהק" שמת, אינו מאחה את הקרע לעולם, פירוש שאינו רשאי לתפור את הקרע כדרכו.

שמואל קרע מאניה (בגדיו), עליה ההוא מרבנן דאסבריה מה הפירוש של המשנה במסכת תמיד, אחד יורד לאמת

השחי, ואחד פותח כיון.

האם מה שקרע, הוא מדין "חכם" שמת, או מדין "רבו מובהק" שמת (רש"י) _____

והאם מותר לו לתפור אח"כ את הקרע _____

הקדמה, מדיני כבוד לרבו ולתלמיד חכם:

1. הרואה "חכם", חייב לעמוד מלפניו משיגיע לתוך ד' אמותיו.

2. "וברבו מובהק", חייב לעמוד משיראנו מרחוק כמלא עיניו.

אמר עולא, תלמידי חכמים שבבבל, עומדין זה מפני זה, וקורעין זה על זה

האם מה שעמדו בפני חבריהם, הוא כדין הרואה "חכם", או כ"רבו מובהק" (רש"י) _____

ומדוע נהגו כן בחבריהם (שם) _____

ולענין אבידה במקום אביו, פרש _____

אינן חוזרין אלא לרבו מובהק, מדוע (נמוק"י בדעת רש"י) _____

קבעי מיניה רב חסדא מרב הונא, תלמיד וצריך לו רבו, לאיזה דבר רבו צריך לו (רש"י) _____

מאי, באר שאלתו (רש"י) _____

אמר ליה רב הונא לרב חסדא, חסדא חסדא לא צריכנא לך, את צריכת לי וכו'

מה הבין רב הונא משאלת רב חסדא שבגלל זה הקפיד עליו _____

יתיב רב חסדא ארבעין תעניתא, מדוע _____

יתיב רב הונא ארבעין תעניתא, מדוע _____

המשך בבא מציעא דף ל"ג ע"א - ל"ג ע"ב

איתמר, רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן, הלכה כרבי יהודה, מה היא דעת רבי יהודה _____
 רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת, הלכה כרבי יוסי, מה היא דעת רבי יוסי _____
 מקשה הגמ', ומי אמר ר' יוחנן הכי, שְׁמָה _____
 והאמר ר' יוחנן, הלכה כסתם משנה, פרש "סתם משנה" _____
 ותנן במשנתנו (שהיא סתם משנה), שרבו קודם לאביו משום שרבו שלמדו חכמה
 ביאור הסתירה בדברי ר' יוחנן : _____
 מי הוא רבו שקודם לאביו, לפי מה שאמר ר' יוחנן "הלכה כסתם משנה" _____
 לפי מה שאמר רב יצחק בר יוסף בשם ר' יוחנן _____
 מתרצת הגמ', מאי הכוונה "חכמה", רוב חכמתו, באר התירוץ _____

סיכום הסתירה בדברי ר' יוחנן

מה פירוש "רבו שלמדו חכמה"	ואיזה תנא סובר כן	
		לפי הבנת הגמ' בקושיא
		לפי התירוץ

תנו רבנן, העוסקין 'במקרא', מדה פירוש, דרך טובה היא קצת, ואינה מדה כל כך
 אלא במה עדיף לעסוק (רש"י) _____ ומדוע (שם) _____
 ואלו העוסקין 'במשנה', מדה טובה היא, ונוטלין עליה שכר יותר מהעוסק במקרא
 אבל אלו העוסקין ב'גמרא', אין לך מדה גדולה מזו (הטעם יתבאר לקמן), ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא
 מקשה הגמ' סתירה בדברי הברייתא עצמה, הא גופא קשיא וכו'
 היכן מבואר בברייתא : שעדיף לעסוק בגמרא _____ שעדיף לעסוק במשנה _____
 אמר ר' יוחנן לתרץ הסתירה, שבתחילה בימי רבי נשנית משנה זו, על איזה מדברי הברייתא קאי (רש"י) _____
 ומה הטעם שעדיף לעסוק בגמ' מלעסוק במשנה (שם) _____
 ומשום הוראה זו של רבי, שבקו כולא עלמא מתניתין (עזבו כולם את החזרה על המשנה) ואזלו בתר לימוד גמרא,
 לכן הדר דריש להו רבי, ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא כדי שלא ישכחו את המשניות.
 איזו תקלה יכולה לצאת אם ישכחו את המשניות (רש"י) _____
 סיכום התירוץ : דשני ההוראות שאמר רבי אינן סותרות זו את זו, דכל אחת נאמרה לפי הצורך של אותה שעה
 איזה לימוד היה נצרך בתחילה _____ ומדוע _____
 ואיזה לימוד הורה רבי ללמוד לאחר מכן _____ ומדוע _____
 שואלת הגמ', מאי דרוש פירוש, מאיזה פסוק דרש רבי שלימוד גמרא גדול
 משיבה הגמ', כדדריש רבי יהודה ברבי אלעאי, מאי דכתיב, "הַגִּדְ לְעַמִּי פְּשָׁעִם" (פשע היינו מזיד) "וּלְבִית יַעֲקֹב
 חֲטָאתָם" (חטא היינו שוגג)
 על מי נאמר "עממי" _____ מדוע גם השגגות שלהם נחשבות להם כזדונות (רש"י) _____
 על מי נאמר "בית יעקב" _____ וכיצד מחשיבים להם אפילו את זדונותיהם _____
 ומביאה הגמ' משנה דתני כדרשת רבי יהודה ברבי אלעאי
 והיינו דתנן במסכת אבות, רבי יהודה אומר, הוי זהיר בתלמוד, הוי זהיר ללמוד טעמי המשניות ומי שנה אותם
 מפני ששגגת תלמוד, שאם טעה בטעם המשנה ומתוך כך פסק שלא כדין
 עולה זדון הרי הוא נענש עליו כמזיד, שהיה לו לברר אצל רבו את טעמי המשנה.
 לסיכום מהו החשיבות של לימוד גמרא _____

המשך בבא מציעא דף ל"ג ע"א - ל"ג ע"ב

הקדמה

ביאור הפסוק "שמעו דבר ה' וגו'" לפי פשוטו:
הנביא קורא ואומר, שִׁמְעוּ דְבַר ה', אתם הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ, הצדיקים הממהרים בחרדה להתקרב אל דבריו
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם פושעי ישראל, שהם שׁוֹנְאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם, ששונאים ומנדים אתכם
וכן הם אומרים: לִמְעַן פְּרוֹסוֹם שְׁמִי, דהיינו בגדולתנו, יִכָּבֵד ה', כי אנו קרובים אליו ומתכבד עמנו
אבל לא כן הוא כדבריהם, אלא וְנִרְאָה בְּשִׁמְחַתְכֶם של הצדיקים, וְהֵם, אחיכם הרשעים, יִבֹּשׁוּ, על כי
הלכו אחר ההבל.

הגמ' מביאה עוד דרשה שדרש רבי יהודה בר אלעאי

דרש רבי יהודה בר אלעאי, מאי דכתיב "שִׁמְעוּ דְבַר ה' הַחֲרָדִים אֶל דְּבָרוֹ"

"החרדים אל דברו" אלו תלמידי חכמים

"אָמְרוּ אֲחֵיכֶם", אחיהם של מי _____ ומי הם _____

מדוע בעלי מקרא נקראים אחים של בעלי גמרא (תוס')

"שׁוֹנְאֵיכֶם", מי הם _____ את מי הם שונאים _____

מדוע שונאים אותם (רש"י)

מדוע אומרים בעלי הגמ' עליהם כך (שם)

"מְנַדִּיכֶם", מי הם _____ ולמה נקראים כן (רש"י)

מה אומרים בעלי המקרא ובעלי המשנה ועמי הארץ (רש"י)

אבל אין האמת כדבריהם שאומרים שהקב"ה מתכבד בהם, אלא הקב"ה מתכבד בתלמידי חכמים

א"כ שמה תאמר פסק סברם ובטל סיכומם, של מי _____

וכדי שלא תאמר כן, תלמוד לומר "וְנִרְאָה כולנו (בעלי מקרא ובעלי משנה ועמי הארץ) בְּשִׁמְחַתְכֶם"

"וְהֵם יִבֹּשׁוּ", על מי נאמר כן _____ וישראל כולם ישמחו.

סיכום פירוש הפסוק "שמעו דבר השם וגו'"

שמעו דבר השם		לפי פשוטו	לפי מדרשו
החרדים אל דברו	מי הם		
אמרו אחיכם	מי הם		
שונאים			
מנדיכם			
למען שמי יכבד השם	מי אומר כן		
ונראה בשמחתכם	על מי קאי		
והם יבשו	על מי קאי		

תם ונשלם שבח לקל בורא עולם

"הדרן עלך"

אחר השלמת הפרק יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

הדרן עלך פרק אלו מציאות והדרן עלן
דעתן עלך פרק אלו מציאות ודעתן עלן
לא נתנשי מינה פרק אלו מציאות ולא תתנשי מינן
לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי. יאמר ג' פעמים
נחזור עליך פרק אלו מציאות ותחזרי עלינו
דעתנו עליך פרק אלו מציאות ודעתך עלינו
לא נשכח ממך פרק אלו מציאות ולא תשכחי מאתנו
לא בעולם הזה ולא בעולם הבא

יהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו
שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.
חנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר
פפא, רכיש בר פפא, סורחב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.
הערב נא, ה' אלקינו, את דברי תורתך בפינו, ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אנחנו
וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל, יודעי שמך ולומדי תורתך.
מאויבי תחפמני מצותיך, כי לעולם היא לי. יהי לפי תמים בחקיך, למען לא אבוש. לעולם
לא אשפח פקודיך, כי בם חייתני. ברוך אתה ה', למדני חקיך. אמן, אמן, סלה ועד.

מודים אנחנו לפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו
ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות:
שאנו משכימים והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה, והם משכימים לדברים בטלים.
אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלין שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר.
אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת,
שנאמר, "ואתה אלקים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם,
ואני אבטח בד'".

יהי רצון מלפניך ה' אלקי, כשם שעזרתני לסים פרק אלו מציאות,
כן תעזרני להתחיל (פרקים) מסכתות וספרים אחרים ולסיימם,
ללמד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים, את כל דברי תלמוד תורתך באהבה,
וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים,
יעמוד לי ולזרעי, שלא ימוש התורה מפני, ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם.

ותתקיים בי:

"בהתהלךך תנחה אתך, בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך".
"כי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לך שנות חיים". "אך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד".
ה', עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום:

בס"ד

סיכומים בפרק אלו מציאות

הדינים הנלמדים מהפסוקים דהשבת אבידה

באיזה דף מובאת דרשה זו	איזה דין לומדים מ...	
		לא תראה את שור אחיך
		או את שני נדחים
		והתעלמת מהם
		השב
		תשיבם לאחיה
***	*****	ואם לא קרוב אחיך אליך, ולא ידעתו
***	*****	ואספתו אל תוך ביתך
		והיה עמך עד דרש אחיך אותו
		והשבתו לו
		וכן תעשה לחמורו
		וכן תעשה לשמלתו
		וכן תעשה לכל
א22 קמא דף ק"ז:		אבדת אחיך
		אשר תאבד ממנו, ומצאתה
		ג' הדינים היוצאים מבלי לפרש מאלו תיבות
ספרי	הרי זה ליתן עליו ג' אצבעות	לא תוכל להתעלם

המקרים בהם פטורים מדין השבת אבידה

האם האבידה היא שלו או רק שאינו חייב להחזירה	מהו המקרה שאינו חייב בהשבה שנלמד מ...	
		א. וכן תעשה לשמלתו
		ב. אשר תאבד ממנו ומצאתה
		ג.
		ד. לכל אבידת אחיך
		ה. אין עשה דוחה ל"ת ועשה, ותו וכו'
		ו. והתעלמת מהם
		ז. אפס כי לא יהיה בך אביון
		ח. (כי תראה) כי תפגע

באיזה מהמקרים הנ"ל אסור להחזיר

להלן דברי ספר החינוך על מצות השבת אבידה (מצוה תקל"ח)
ציין בטבלה בעמוד הבא על כל אחד מהדינים שהביא, היכן למדת זאת במשנה ובגמ'.

"מצוה להשיב אבידה לישראל"

להשיב אבידה לבעליה, שנאמר "הָשִׁיב תְּשִׁיבָם לְאֶחָיֶךָ" (דברים כב א), ובביאור אמרו זכרונם לברכה, הַשְׁבֵּת אבידה עשה הוא, ונכפלה המצוה במקום אחר בתורה, שנאמר "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבֶיךָ אוֹ חֲמֹרוֹ תִּתְּנֶה, הָשִׁיב תְּשִׁיבֵנּוּ לוֹ" (שמות כג ד).

שורש מצוה זו ידוע, כי יש בזה תועלת הכל ויישוב המדינה, שהשכחה בכל היא מצויה, גם בהמתם וכל חֲתָתָם בורחים תמיד הנה והנה, ועם המצוה הזאת שהיא בעמינו, יהיו נשמרות הבהמות והכלים בכל מקום שיהיו בארצנו הקדושה, כאילו הן תחת יד הבעלים, וכל "פְּקוּדֵי ה' יִשָּׁרִים מִשְׁפָּחֵי לֵב".

מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה, שיש מְצִיאוֹת שהאדם מוצא בענין ובמקום שאינו חייב להשיבן לבעליהן, אלא זוכה בהן לעצמו, שלא חייבנו התורה באלו, וכמו שאמרו במשנה, "אלו מציאות שלו: מצא פירות מפוזרין, מעות מפוזרות, כריכות ברשות הרבים, פירוש עומרים, עגולי דבילה, ככרות של נחתום, ומחרוזות של דגים, וחתיכות של בשר, וגיזי צמר הבאות ממדינתן, ואניצי פשתן, ולשונות של ארגמן, ואמרו בגמרא, אמר רב זבִיד, "להלכתא כריכות ברשות הרבים - הרי אלו שלו, ברשות היחיד - אי דרך נפילה, הרי אלו שלו, ואי דרך הנחה, חייב להכריז, ושם ביארו כיצד הוא דרך הנחה או דרך נפילה.

וזה בדבר שאין בו סימן, אבל בדבר שיש בו סימן, בין ברשות הרבים בין ברשות היחיד, בין דרך נפילה בין דרך הנחה חייב להכריז, "חֹזֵן מִן הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בְּזוּטוֹ שֶׁל יָם וּבִשְׁלולִיתוֹ שֶׁל נֶהָר, שבאותן המקומות אף על גב דאית ביה סימן רחמנא שרייה, ודקדקו זה ממה שאמר הכתוב "אֲשֶׁר תֵּאבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצָּאָתָהּ", מי שאבודה ממנו ומצויה אצל כל אדם, כלומר בשווקים ובדרכים, אותה אתה חייב להשיב, יצאתה זאת של נהר, שאבודה ממנו ומכל אדם, שאין אתה חייב להשיבה, אלא המוצא זוכה בה.

דְּיוֹטְעִים הֵיוּ הָאָדָם זֹכֶה בַּמִּצִּיאוֹת שֶׁאֵין בָּהֶם סִימָן, אמרו זכרונם לברכה, לפי שבעלה מתייאש ממנה, כלומר שמסלק דעתו וזכותו מעליה, אחר שאין לו בה סימן, או אפילו בשיש בה סימן כשנפל במקום שהבעלים מתיאשים ממנו על כל פנים, "כִּגוֹן שׁוּקִים שְׂרׁוּבֵן גּוֹיִים, וְהִרִי הַמוֹצָא, כְּזֹכֶה מִן הַהִפְקָר.

ודיני הדברים שאדם חייב להכריז, "וְכִיצַד יַעֲשֶׂה הַהִכְרָזָה", וְאִיזָה דָּבָר יִהְיֶה סִימָן שֶׁנִּשְׁיָב הָאֲבִידָה לבעליה בו, "וְיֹמָה שֶׁאֵמְרוּ בְּזֶה דְּמִידָה וּמִנִּין וּמִשְׁקָל וּמִקוֹם הוּא סִימָן, וְיֹדִין זֶה אוֹמֵר מִידַת אֲרֹכּוֹ, וְזֶה אוֹמֵר מִידַת רַחְבּוֹ, אוֹ זֶה אוֹמֵר אֲרֹכּוֹ וְרַחְבּוֹ וְזֶה מִשְׁקָלָתוֹ.

וְיֹדִין רֹאֵה סֹלַע שֶׁנִּפְלָה מִחֲבִירוֹ וְנִטְלָה לִפְנֵי יָאוֹשׁ אוֹ לֵאחֶר יָאוֹשׁ, "כְּלוֹמֵר אַחֵר שֶׁשָּׁמַע מִחֲבִירוֹ שֶׁאֵמַר "וַיֵּלֶךְ לִי עַל מַה שֶׁאֵבֵד", אוֹ כִּיּוֹצָא בְּזֶה, "וְיֹדִין מַה שֶׁאֵמְרוּ שֶׁאֲבִידָה שֶׁאֵין בָּהּ שׁוֹה פְּרוּטָה שֶׁאֵין חַיִּיב לַהֲטַפֵּל בָּהּ וְלֹא לַהֲשִׁיבָה, "וְיֹמָה שֶׁאֵמְרוּ דִּמְשָׁרְבוּ הָרַמָּאִים אוֹמְרִים לוֹ הִבָּא עֵדִים שֶׁאֵין אֹתָהּ רַמָּאִי וְטוֹל.

"וְיֹדִין כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, אוֹ הָאוֹכֵל וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה, מַה דִּינָם, ט"ו וְכֹמָה זִמָּן יִטְפֹּל בַּפֶּרֶה וְחֲמוֹר וּבַעֲגָלִים וְסִיחִים וְאוֹזִים וְתִרְנֹגוּלִים, ט"ז וְיֹדִין סִפְרִים ט"ח אוֹ תְּפִילִין ט"ט אוֹ כְּלִים שֶׁל צִמְרָה וּפִשְׁתָּן ט"א אוֹ כְּלִים אֲחֵרִים אֵיךְ יִתְנַהֵג בָּהֶם, וְמַה שֶׁאֵמְרוּ שֶׁשֶּׁ צִדְדִּים שֶׁלֹּא יִתְחַיֵּב הַמוֹצָא לַהֲשִׁיב הָאֲבִידָה, כ"ג וְכֹהֵן וְאִינָה לִפְנֵי כְּבוֹדוֹ, כ"א אוֹ כֹהֵן וְהוּא בְּבֵית הַקְּבֵרוֹת, וְיִתֵּר פְּרִטֵּי הַמִּצְוָה בִּבְבֵּא מִצִּיעָא בַּפֶּרֶק שְׁנִי.

וְנוֹהֶגֶת בְּכָל מִקוֹם, וּבְכָל זִמָּן, בְּזִכְרִים וּנְקֻבוֹת, וְהַעוֹבֵר עַל זֶה וּמִצָּא מִצִּיאוֹת שֶׁחַיִּיב לַהֲשִׁיבָה עַל הָעֵנִין שֶׁזָּכְרָנוּ וְלֹא הִשִּׁיבָה, כ"ב בִּיטֵּל עָשָׂה זֶה, מִלְּבַד שֶׁעָבַר עַל לֹא, כְּמוֹ שֶׁנִּכְתַּב בְּסֹדֶר זֶה בְּלֹאִין בְּסִמּוֹךְ בַּעֲזֶרֶת הַשֵּׁם.

סיכום דיני השבת אבידה שבספר החינוך מצוה תקל"ח

היכן מביאה המשנה/הגמ' דינים אלו

כתוב את לשון המשנה/הגמ'	הדף בגמ'	
אלו מצאות שלל, ואלו חייב להכריז	כ"א.	א.
		ב.
		ג.
		ד.
		ה.
		ו.
		ז.
		ח.
		ט.
		י.
		י"א.
		י"ב.
		י"ג.
		י"ד.
		ט"ו.
		ט"ז.
		י"ז.
		י"ח.
		י"ט.
		כ.
		כ"א.
		כ"ב.

סיכום דיני השבת אבידה שבספר החינוך מצוה תקל"ח

היכן מביאה המשנה/הגמ' דינים אלו

הדף בגמ'	כתוב את לשון המשנה/הגמ'
א. כ"א.	אלו מצואות שלו, ואלו חייב להכריז
ב. כ"ג.	א"ר גביד משמיה דרזא, הלכתא כריכת דרה"ר הרי אלו שלו, דרה"י, אי דרך נפילה וכו'
ג. כ"ב: , כ"ג.	דאמר ר' יוחנן... מנין לאבידה ששטפה נהר שהיא מותרת וכו'
ד. כ"ד.	וכן היה רש"א אומר וכו' הרי אלו שלו, מפני שהעללים מתאישים
ה. כ"ד.	המציא בסרטיא ופלטאי גזלה וכל מקום שהרבים מצויין שם, הרי אלו שלו.
ו. כח:	ת"ר דראשונה... משחרר דיהמ"ק... משרבו האנשים...
ז. כ"ב: - כ"ג.	דנה ורזא מקום הוי סימן או לא, סימן העשוי לידרס, סימן הדא מאליהו, דף כ"ה - מעות כמגדלים, כשיר כשורה, כחצובה וכו'
ח. כ"ג:	נעו מינה מרד ששת וכו', ומדמשקל הוה סימן, מידה ומנין נמי הוה סימן
ט. כ"ח.	מדת ארכא ומדת רחבו ינתן למידת ארכא
י. כ"ו:	ואמר רזא, ראה סלע שנפלה, נכלה לפני יאוש וכו'
י"א. כ"ג.	אמר רב גביד משמיה דרזא, כלל דאבידתא כיון דאמר "ווי לה לחסרון כיס" מאיש ליה מינה.
י"ב. כ"ג.	ת"ר, "אשר תאבד" פרט לאבדה שאין זה שווה פחטה וכו'
י"ג. כ"ח:	ת"ר, דראשונה... משרבו הרמאים התקינו שיהו אומרים לו צא והזא עדים ואל
י"ד. כ"ח:	מתני': כל דבר שזושה ואוכל, יעשה ויאכל, ודבר שאין זושה ואוכל, ימכר,
ט"ו. כ"ח:	אלמלא אר"י ע"ז חדש... הא דרזא והא דפסאמי... הא דרזרי הא דלטר.
ט"ז. כ"ט:	מתני': מצא ספרים קורא דהא אחת לל' יום... גלגל.
י"ז. כ"ט:	אמר שמואל, המוצא תפילין בשוק, שם דמיהן ומניחן לאתרי.
י"ח. כ"ח:	מצא כסות מנערה אחת לשלשים יום (ולא כל יום, כדא, דחז, ודביתא), ושטחה...
י"ט. כ"ט:	מצא כלי כסף... כלי זהב...
כ. ל'.	מצא שק או קופה ... מנה"מ "והתעלמתי"
כ"א. ל'.	כהן והיא זבית הקדחת והאי לא תעשה ועשה... ותל, לא דחינן איסורא מקמי ממונא.
כ"ב. כ"ו:	ואמר רזא ראה סלע שנפלה, נכלה ע"מ לזולתה עובר בבלא [השגשג, "לא תוכל להתעלם", "לא תגלגל"]